

Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten

Actuariële en bedrijfstechnische nota

14 december 2011

Versie 1.0

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	1
2 . ORGANISATIE VAN HET PENSIOENFONDS	2
2.1 Verdeling taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden	2
2.2 Externe deskundigen en uitbestede werkzaamheden	4
2.3 Wijze van functioneren, informatieverstrekking en verslaglegging ..	8
2.4 Controlemechanismen	9
2.5 Deskundigheid en educatie	10
2.6 Maatschappelijke verantwoordelijkheid	10
2.7 Communicatiebeleid.....	11
3. PENSIOENREGELING	12
3.1. Beroepspensioenvereniging	12
3.2. Uitvoeringsovereenkomst	12
3.3. Deelnemerschap.....	12
3.4 De inhoud van de pensioenregeling	12
4. HERVERZEKERING	15
5. BALANSOPSTELLING	16
5.1 Voorziening pensioenverplichtingen.....	16
5.2. De voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's	17
5.3. Fondsvermogen	18
6. BELEGGINGSBELEID	19
6.1. Het strategische beleggingsbeleid	19

6.2. De uitvoering van het vermogensbeheer.....	19
6.3. De strategische portefeuille	20
6.4. Risicometing en –beheersing	21
6.4.1. Randvoorwaarden totale portefeuille	21
6.4.2 Asset Allocatie en Completion	21
6.4.3 Randvoorwaarden aandelen.....	22
6.4.4 Randvoorwaarden vastrentende waarden	22
6.4.5 Randvoorwaarden vastgoed beleggingen	23
6.4.6 Randvoorwaarden Alternatieve beleggingen	24
6.5 Resultaatsevaluatie	24
6.6. Waarderingsgrondslag	25
6.7. Periodieke risicorapportage.....	25
7. PREMIEBELEID	25
7.1. Actuariel kostendekkende premie.....	25
7.2. Gedempte actuariel kostendekkende premie	26
7.3. Feitelijke premie	27
7.4. Actuariel kostendekkende premie en feitelijke premie 2012	29
8. TOESLAGBELEID	31
8.1. Onvoorwaardelijke toeslagbeleid	31
8.2. Voorwaardelijke toeslagbeleid.....	31
9. VEREIST EIGEN VERMOGEN EN STURINGSMIDDELEN	32
9.1. Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen.....	32
9.2. Beleggingsbeleid	33
9.3. Toeslagbeleid	33

9.4. Premiebeleid	33
9.5 Noodclausule	33
9.6. Crisisplan	34
9.7. Continuïteitsanalyse	34
BIJLAGE: VERKLARING INZAKE DE BELEGGINGSBEGINSELEN.....	35
1. INLEIDING	36
2. ORGANISATIE EN PENSIOENREGELING	37
3. BELEGGINGSBELEID VAN HET PENSIOENFONDS	40
II. 4. UITVOERING.....	45
BIJLAGE: CRISISPLAN.....	48

1. INLEIDING

De Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten (het pensioenfonds) is een beroepspensioenfonds als bedoeld in artikel 1, lid 1 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Uit het gestelde in artikel 140, lid 1 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling vloeit voort dat een beroepspensioenfonds een actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) dient vast te stellen. De inhoud van deze abtn dient zodanig te zijn, dat De Nederlandsche Bank (DNB) tot een oordeel kan komen over de wijze waarop wordt voldaan aan het bepaalde bij of krachtens de artikelen 35, 103, 131 tot en met 132 en 138 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Voorts bevat deze abtn een verklaring inzake beleggingsbeginselen en een beschrijving van de sturingsmiddelen.

Deze abtn is vastgesteld op 14 december 2011, geldt met ingang van 1 januari 2011 en vervangt alle voorgaande nota's.

Het bestuur is te allen tijde bevoegd deze abtn te wijzigen.

2 . ORGANISATIE VAN HET PENSIOENFONDS

2.1 Verdeling taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

Het pensioenfonds wordt bestuurd door het bestuur, bestaande uit acht bestuursleden. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter en plaatsvervangende voorzitter, een secretaris en een plaatsvervangende secretaris.

In het bestuur kunnen zitting hebben deelnemers, gewezen deelnemers die aanspraken hebben op ouderdomspensioen van het pensioenfonds of gepensioneerde deelnemers in het genot van een ouderdomspensioen van het pensioenfonds.

De bestuursleden van het pensioenfonds worden gekozen door de Algemene vergadering van de "Deelnemersvereniging Pensioenfonds Fysiotherapeuten" uit de leden van de deelnemersvereniging.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beheer van het pensioenfonds, de vaststelling of wijziging van statuten en pensioenreglement en de uitvoering van de pensioenregeling zoals vastgelegd in het pensioenreglement.

Het bestuur heeft onder andere de volgende bevoegdheden:

- vaststellen en/of wijzigen van uitvoeringsbesluiten;
- aangaan van contractuele verplichtingen met derden (waaronder benoeming pensioenadministrateur, vermogensbeheerder, et cetera).
- benoeming accountant en actuaris.

Het dagelijkse beleid van het pensioenfonds wordt bepaald door een dagelijks bestuur bestaande uit de voorzitter en de secretaris.

Statutair vergadert het bestuur zo dikwijls als de voorzitter of twee leden dat wenselijk achten doch minimaal twee maal per jaar. In de praktijk vergadert het bestuur minimaal acht keer per jaar.

Het bestuur stelt jaarlijks binnen zes maanden na afloop van het verstreken boekjaar het jaarverslag over het verstreken boekjaar met daarin opgenomen de jaarrekening vast.

Het bestuur verstrekt aan de wettelijke toezichthouder de staten op de wijze zoals voorgeschreven in de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Het bestuur voert periodiek overleg met het Bestuur van de Deelnemersvereniging. Tevens voert het bestuur periodiek overleg met vertegenwoordigers van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF) of haar rechtsopvolger in het overlegorgaan Werkgroep Pensioenvoorziening Fysiotherapeuten.

Het pensioenfonds kent een adviesorgaan in de vorm van een deelnemersraad. Naast deze adviesrol keurt de deelnemersraad de statuten- en reglementswijzigingen goed. De deelnemersraad bestaat uit 30 leden. Het bestuur vergadert minimaal één keer per jaar met de deelnemersraad. De vergadering van de deelnemersraad waarin het jaarverslag wordt besproken

is toegankelijk voor de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden, die hierbij als toehoorder aanwezig kunnen zijn.

Bij wijzigingen van het reglement die leiden tot een aanmerkelijke verzwaring van de verplichting of de beperking van de rechten van deelnemers zal, nadat de deelnemersraad over de wijziging is gehoord, het bestuur deze wijziging vervolgens voorleggen aan de deelnemersvereniging.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld. Het verantwoordingsorgaan bestaat uit het bestuur van de deelnemersvereniging, aangevuld met twee leden van de verenigingsraad van de deelnemersvereniging. Ten minste één van de leden van het verantwoordingsorgaan is als pensioengerechtigde beroepsgenoot verbonden aan het pensioenfonds. Het bestuur van het pensioenfonds overlegt ten minste één maal per jaar met het verantwoordingsorgaan over het beleid en de resultaten daarvan. Het bestuur bespreekt met het verantwoordingsorgaan de rapportage van het intern toezicht en de eventueel daarop gebaseerde (voorgenomen) bestuursbesluiten. Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid, de wijze waarop dit is uitgevoerd en de naleving van de principes van goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance). Het verantwoordingsorgaan heeft tot taak een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, over het door het Bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. De taken en verantwoordelijkheden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in het Reglement Verantwoordingsorgaan.

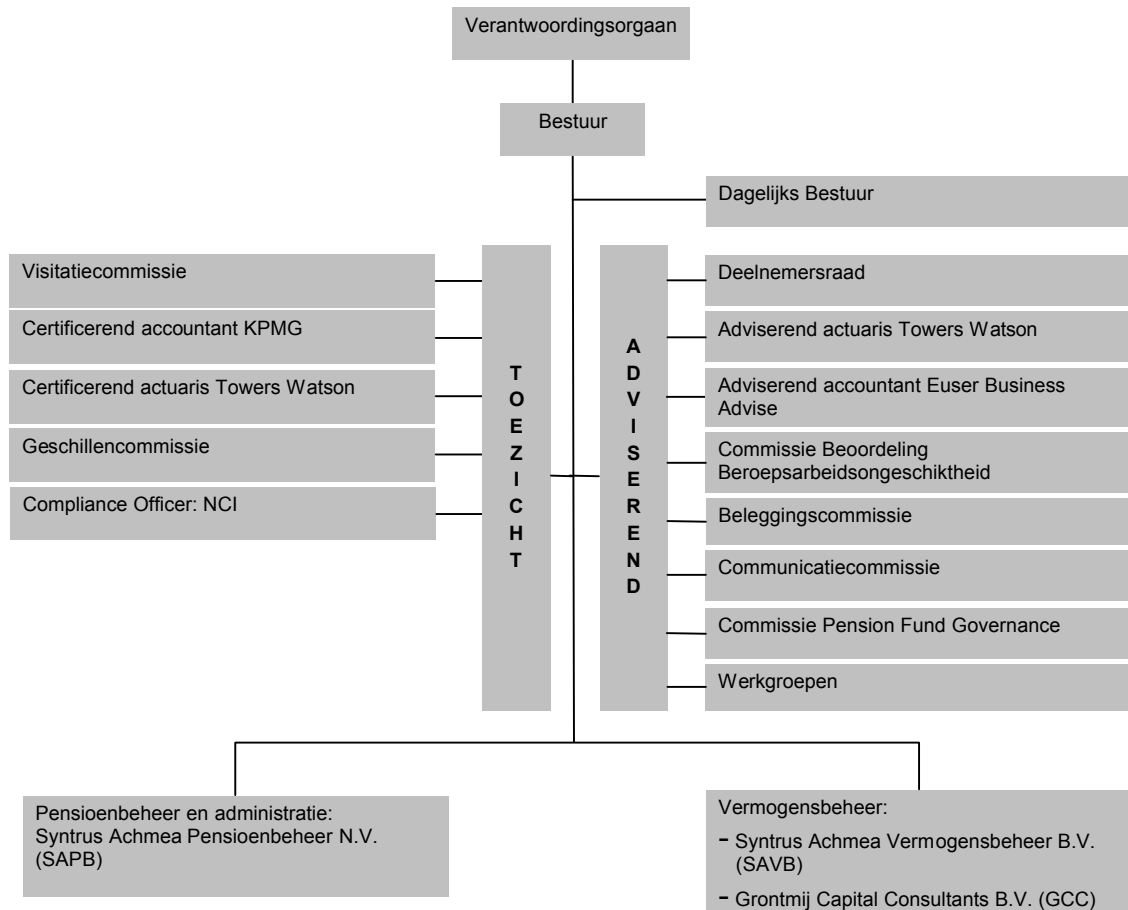
Het intern toezicht wordt gevormd door een visitatiecommissie en bestaat uit ten minste drie onafhankelijke deskundigen. Het intern toezicht wordt in opdracht van het bestuur van het pensioenfonds geleverd. Het intern toezicht rapporteert aan het bestuur van het pensioenfonds.

De bevindingen van het intern toezicht, het oordeel van het verantwoordingsorgaan en de reactie van het bestuur daarop worden vermeld in het eerstvolgende jaarverslag van het Pensioenfonds en vooruitlopend daarop geplaatst op de website van het fonds.

Het bestuur heeft een aantal taken gedelegeerd aan de Beleggingscommissie, Commissie Beoordeling Beroepsarbeidsongeschiktheid, de Communicatiecommissie, de Commissie Pension Fund Governance (PFG) / Reglementen en de Commissie van Geschillen. De taken en verantwoordelijkheden van deze commissies zijn vastgelegd in de afzonderlijke reglementen.

Het bestuur van het pensioenfonds streeft als eindverantwoordelijk uitvoerder van de pensioenregeling naar een optimale kwaliteit, zorgvuldigheid en openheid met betrekking tot die uitvoering. Daartoe onderschrijft het bestuur de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance), zoals deze door de Stichting van de Arbeid in 2005 zijn vastgesteld. De door het bestuur, in het kader van pension fund governance, gemaakte bestuurskeuzes zijn vastgelegd en toegelicht in het Transparantiedocument Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur.

Binnen de kaders van het door het bestuur vastgestelde beleid wordt de uitvoering van het pensioen- en beleggingsbeleid uitbesteed aan externe pensioen- en vermogensbeheerder(s) en maakt het bestuur tevens gebruik van andere externe deskundigen (zie hoofdstuk 2.2). Schematisch ziet het organigram van het pensioenfonds er als volgt uit.

Figuur 1: Organisationschema Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten

2.2 Externe deskundigen en uitbesteede werkzaamheden

Externe deskundigen

Het bestuur benoemt, gehoord het bestuur van de deelnemersvereniging, met inachtneming van artikel 43 Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) de externe deskundigen, waaronder een adviserend actuaris, een certificerend actuaris, een adviserend accountant en een certificerend accountant.

- Als adviserend actuaris is benoemd Towers Watson.
- Als certificerend actuaris is benoemd Towers Watson.
- Als certificerend accountant is benoemd KPMG Accountants N.V.
- Als adviserend accountant is benoemd Euser Business Advise.

De certificerend accountant controleert de getrouwheid van de jaarrekening en de verslagstaten ten behoeve van De Nederlandsche Bank (DNB). De certificerend accountant geeft de uitkomsten van de controle weer in een afzonderlijke accountantsverklaring bij de jaarrekening en bij de DNB-verslagstaten en rapporteert aan het bestuur zijn bevindingen omtrent de uitgevoerde

controle. In het accountantsverslag gericht aan het bestuur doet de certificerend accountant verslag van de eventueel geconstateerde tekortkomingen in de administratieve organisatie en de daarin besloten interne beheersingsmaatregelen en doet voorstellen tot mogelijke verbeteringen daarvan.

De certificerend actuaris verricht alle werkzaamheden die van hem worden vereist op grond van de Wvb waaronder controle van de voorziening pensioenverplichtingen die in de jaarrekening en DNB-verslagstaten wordt opgenomen, analyse en beoordeling van de toereikendheid van de voorziening pensioenverplichtingen en de financiële positie van het pensioenfonds. De certificerend actuaris legt de bevindingen vast in een afzonderlijke actuariële verklaring bij de jaarrekening en de DNB-verslagstaten. De certificerend actuaris stelt jaarlijks ten behoeve van het bestuur een actuariel verslag op omtrent de bevindingen en conclusies. De certificerend actuaris kan daarbij gebruik maken c.q. verwijzen naar de actuariële rapportages van de adviserend actuaris en Syntrus Achmea Pensioenbeheer B.V.

De adviserend actuaris ondersteunt en adviseert het bestuur terzake van onderwerpen betreffende de opzet en uitvoering van de pensioenregeling en andere actuariële vraagstukken en ontwikkelingen.

De adviserend accountant treedt op als extern adviseur van het bestuur en adviseert en ondersteunt het bestuur terzake van algemene bestuurlijke onderwerpen en specifieke (financieel en organisatorische) vraagstukken.

De externe deskundigen kunnen gevraagd en ongevraagd aan het bestuur hun advies uitbrengen, waarbij de certificerend actuaris gebonden is aan het bepaalde in artikel 143 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling inzake diens onafhankelijkheid van het pensioenfonds.

De door het bestuur aan een externe deskundige verleende opdracht wordt vastgelegd in een door partijen ondertekende opdrachtbrief / overeenkomst, waarin de inhoud en de wijze van uitvoering van de verstrekte opdracht, alsmede de daaromtrent gemaakte afspraken over verantwoordelijkheid, aansprakelijkheid, duur, vergoedingen en andere voorwaarden worden vastgelegd.

Uitbestede werkzaamheden

Als uitgangspunt voor het op structurele basis uitbesteden van bedrijfsprocessen hanteert het bestuur, in overeenstemming met artikel 43 Wvb, dat het handhaven van een beheerste en integere bedrijfsvoering inclusief maatregelen inzake fraudepreventie door de uitvoerende externe organisaties voldoende wordt gewaarborgd en dat de vorm en wijze van uitbesteding de verantwoordelijkheid van het bestuur voor de organisatie en beheersing van de uitbestede bedrijfsprocessen en het toezicht daarop niet ondermijnen. Indien deze waarborgen niet worden verkregen wordt door het bestuur niet overgegaan tot uitbesteding van de betreffende bedrijfsprocessen.

Het bestuur heeft met in achtneming van artikel 43 Wvb het pensioenbeheer en het vermogensbeheer volledig uitbesteed aan externe uitvoeringsorganisaties. Het pensioenbeheer is uitbesteed aan Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. Het beheer van het vermogen is uitbesteed aan externe vermogenbeheerders, te weten

- Grontmij Capital Consultants B.V. voor beleggingen in niet-beursgenoteerd indirect en direct vastgoed en infrastructuur en
- Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V. voor beleggingen in effecten en overige financiële waarden.

De uitbestede bedrijfsprocessen inzake pensioenbeheer bestaan onder meer uit:

- deelnemersadministratie (uitkerings- en pensioenadministratie);
- bestuursondersteuning en -advisering;
- secretariële begeleiding en relatiebeheer;
- incasso van pensioenpremies;
- excasso van pensioenen;
- financiële administratie en verslaglegging (jaarverslag, jaarrekening en DNB-verslagstaten).

Het aan Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V. uitbestede vermogensbeheer betreft:

- het bestuur adviseren en ondersteunen terzake van het strategische beleggingsbeleid, de in te zetten beleggingscategorieën en beleggingsrichtlijnen;
- implementatie van het beleggingsproces binnen de kaders van het strategische beleggingsbeleid en beleggingsrichtlijnen bestaande uit het selecteren, aanstellen en ontslaan van operationele vermogensbeheerders en/of het selecteren van beleggingsinstellingen en daarin deelnemen;
- portefeuillemanagement bestaande uit monitoring van de aangestelde operationele vermogensbeheerders en geselecteerde beleggingsinstellingen, alsmede het administreren en rapporteren van de resultaten.

Het aan Grontmij Capital Consultants B.V. uitbestede portefeuillemanagement vastgoed en portefeuillemanagement infrastructuur omvat:

- het bestuur adviseren en ondersteunen terzake van het strategische en jaarlijkse beleggingsplan vastgoed en infrastructuur binnen de kaders van het vastgestelde strategische beleggingsbeleid en beleggingsrichtlijnen;
- het uitvoeren van het door het bestuur goedgekeurde vastgoed- en infrastructuurbeleggingsplan, het administreren en rapporteren;
- het dagelijkse beheer van indirect niet-beursgenoteerd vastgoed en infrastructuur;
- het aansturen en monitoren van aangestelde property manager(s) die verantwoordelijk zijn voor het dagelijkse beheer van direct vastgoed, waaronder begrepen technisch, commercieel en administratief beheer inclusief huurincasso;

Afspraken betreffende de uitbesteding zijn vastgelegd in afzonderlijke overeenkomsten tussen het pensioenfonds enerzijds en de respectieve uitvoeringsorganisaties anderzijds. In de afzonderlijke overeenkomsten zijn alle relevante aspecten betreffende de uitbestede bedrijfsprocessen opgenomen en juridisch getoetst. Opgenomen relevante bepalingen zijn onder meer, beschrijving aard en omvang van de uitbesteding, werkwijze, taken en bevoegdheden, verantwoordelijkheden inclusief zorgplicht van de uitvoeringsorganisatie jegens het fonds, looptijd en tussentijdse beëindiging, aansprakelijkheid, vergoedingen, informatieverstrekking en geheimhouding,

belangentegenstelling en compliance. Nadere afspraken over de kwaliteit en het kostenniveau van de uitbestede dienstverlening, alsmede de daaromtrent overeengekomen prestatiedoelen zijn vastgesteld in afzonderlijke Service Level Agreements (SLA's), die integraal onderdeel zijn van de uitbestedingsovereenkomsten. De overeenkomsten en de SLA's voorzien in een evaluatie- en beheerprocedure om de bestaande dienstverlening aan te passen of nieuwe diensten toe te voegen. In overleg tussen het bestuur en de uitvoerders worden daarover afspraken gemaakt en contractueel vastgelegd.

De afzonderlijke SLA's zijn zodanig ingericht dat het bestuur inzicht heeft in de wijze van inrichting en uitvoering van de uitbestede bedrijfsprocessen en de daarin door de uitvoeringsorganisatie verankerde maatregelen van interne controle en risicobeheersing inclusief maatregelen gericht op fraudepreventie. Handhaving van de getroffen maatregelen gericht op een beheerste en integere bedrijfsvoering vindt plaats via interne en/of externe audits bij de uitvoeringsorganisaties. Omtrent de uitkomsten van deze audits wordt het bestuur geïnformeerd. Daarnaast heeft de certificerend accountant van het pensioenfonds toegang tot alle gegevens en informatie betreffende de aan de pensioen- en vermogensbeheerders uitbestede werkzaamheden. In het kader van een integere bedrijfsvoering geldt voor de medewerkers van de uitvoeringsorganisaties een gedragscode, die voldoet aan de daartoe door De Nederlandsche Bank gestelde eisen. Voor de medewerkers van Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V. geldt een aanvullende gedragscode, die voldoet aan de daartoe door de Autoriteit Financiële Markten gestelde eisen.

Het pensioenfonds toetst regelmatig of de wijze waarop de uitbestede bedrijfsprocessen worden uitgevoerd in overeenstemming is met de daartoe in de overeenkomsten en SLA's vastgelegde afspraken. De pensioenbeheerder rapporteert daartoe ieder kwartaal aan het bestuur over de nakoming van de gemaakte afspraken door middel van een in de SLA afgesproken standaard SLA-rapportage (inclusief managementinformatie). Het bestuur kan de werkzaamheden van de pensioenbeheerder bijsturen aan de hand van deze SLA-rapportages. Het bestuur bespreekt de rapportages met de uitvoerder. Desgevraagd wordt aanvullende informatie beschikbaar gesteld om de werkzaamheden te kunnen beoordelen.

De vermogensbeheerders rapporteren en informeren het bestuur door middel van in de SLA overeengekomen standaard maand- en kwartaalrapportages omtrent de resultaten en ontwikkelingen in de beleggingsportefeuille (zie nader hoofdstuk 6). Deze rapportages worden door het bestuur met de vermogensbeheerders besproken en stellen het bestuur daarbij in staat de werkzaamheden van de vermogensbeheerders bij te sturen.

De pensioen- en vermogensbeheerders leggen in een SLA-jaarrapportage verantwoording af aan het bestuur omtrent de kwalitatieve aspecten van de uitvoering van de in de SLA overeengekomen dienstverlening en daaromtrent afgesproken prestatiedoelen. Aan de hand van deze SLA-jaarrapportage evalueert het bestuur jaarlijks met de uitvoeringsorganisaties de wijze waarop de uitbestede werkzaamheden zijn uitgevoerd en in hoeverre daarbij de in de SLA gemaakte prestatieafspraken zijn nagekomen. De uitkomsten van deze evaluatie kunnen leiden tot wijzigingen van SLA afspraken en/of andere door partijen te nemen maatregelen.

Terzake van onderuitbesteding (uitbesteding van werkzaamheden door de pensioen- en vermogensbeheerders aan andere uitvoeringsorganisaties) is in de overeenkomst en SLA met de hoofdcontractant overeengekomen dat voor onderuitbesteding dezelfde uitgangspunten en voorwaarden gelden die ten grondslag liggen aan de overeenkomst en SLA met de

hoofdcontractant en zijn vastgelegd in een modelovereenkomst en model-SLA voor onderuitbesteding. Voorts zijn in de overeenkomst en SLA met de hoofdcontractant voorwaarden opgenomen waaronder tot onderuitbesteding door de hoofdcontractant kan worden overgegaan en is geregeld dat deze te allen tijde jegens het pensioenfonds verantwoordelijk is voor de onderuitbestede dienstverlening.

2.3 Wijze van functioneren, informatieverstrekking en verslaglegging

Het dagelijks bestuur stelt in overleg met de fondssecretaris van Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V. de agenda voor de bestuursvergaderingen op. De externe deskundigen en adviseurs bereiden samen met het bestuur beleidsvoornemens voor en vertalen ontwikkelingen in de omgeving van het pensioenfonds in concrete beslispunten voor het bestuur. Van de vergaderingen van het bestuur maakt de fondssecretaris een verslag waarin de bestuursbesluiten worden vastgelegd en een actiepuntenlijst.

Het bestuur draagt de uitvoering van de besluiten op aan de verschillende partijen die betrokken zijn bij het pensioenfonds. Zij bewaakt de voortgang van de uitvoering aan de hand van mondelinge of schriftelijke voortgangsrapportages.

De commissies werken binnen hun eigen taakgebieden op dezelfde wijze als het bestuur.

Voor de uitvoering van haar taak beschikt het bestuur structureel over de volgende management informatie:

- maandrapportages, kwartaalrapportages en een jaarrapportage inzake de beleggingen;
- kwartaal- en jaarrapportages van State Street Investments Analytics;
- kwartaalrapportages aan DNB;
- kwartaal- en jaarrapportages pensioenbeheer in het kader van de afspraken die zijn overeengekomen in een Service Level Agreement. Onderdeel van deze rapportages zijn ondermeer:
 - actuele informatie debiteurenpositie;
 - overzichten inkomende- en uitgaande waardeoverdrachten;
 - overzicht kostenontwikkeling;
 - overzicht afkopen;
 - rapportage inzake de resultaten van de inkomenscontrole;
 - rapportage inzake de resultaten van de volledigheidscntrole;
 - rapportage inzake inkomenscontrole bij premievrijstelling wegens beroepsarbeidsongeschiktheid;
 - verantwoording van de verrichte buitencontractuele werkzaamheden;
 - rapportage inzake klantcontacten.
- het al eerder gememoreerde jaarverslag met de daarbij behorende verklaringen en toelichtingen van de certificerend accountant, adviserend actuaris en certificerend actuaris.

Tot slot worden indien gewenst ad hoc rapportages aan het bestuur ter beschikking gesteld.

Ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik of oneigenlijk gebruik van de bij het pensioenfonds aanwezige informatie heeft het pensioenfonds een gedragscode opgesteld

conform het model van de pensioenkoepels. Deze gedragscode geldt voor de bestuursleden en de door het bestuur aangewezen personen en instanties.

In het kader van een adequate beheersing van compliance risico's en het toezicht op de naleving van de gedragscode, heeft het bestuur het Nederlands Compliance Instituut aangesteld als externe compliance officer.

De externe compliance officer ondersteunt het bestuur bij de formulering van het compliance-beleid voortvloeiend uit de pensioenwetgeving en de Wet financieel toezicht en adviseert het bestuur over de gedragscode en actuele compliancevraagstukken. De externe compliance officer is voorts belast met de uitvoering van de monitoring van privé-beleggingstransacties van insiders, het omgaan met koersgevoelige informatie door insiders ("Chinese Walls"), de periodieke beoordeling van de aanwijzing van eventuele insiders. De externe compliance officer rapporteert jaarlijks aan de voorzitter van het bestuur zijn bevindingen.

Het bestuur heeft op grond van verplichtingen die voortvloeien uit wet- en regelgeving een integriteitsbeleid vastgesteld dat betrekking heeft op het Bestuur, de door het Bestuur benoemde leden van de Beleggingscommissie, het verantwoordingsorgaan en de overige door het Bestuur aangewezen verbonden personen. Dit integriteitsbeleid is gericht op het beperken van de compliancerisico's. Voor een volledige beschrijving van het integriteitsbeleid wordt verwezen naar het "Integriteitsbeleid Stichting Pensioenfonds Fysiotherapeuten"

2.4 Controlemechanismen

Het bestuur is verantwoordelijk voor de juiste en volledige registratie van het daadwerkelijke bedrijfsgebeuren van het pensioenfonds.

Daar een belangrijk gedeelte van de uitvoering van het pensioenfonds is ondergebracht bij de pensioenadministrateur en de vermogensbeheerders, zijn ook daar maatregelen genomen die de juiste en volledige registratie garanderen. De bevoegdheden van de pensioenadministrateur en de vermogensbeheerders zijn vastgelegd in afzonderlijke overeenkomsten, SLA's en procuratieregelingen. Verder beschikken de pensioenadministrateur en de vermogensbeheerders over SAS-70 type I en II certificeringen. Het bestuur heeft inzage in deze rapportages en bespreekt deze met de uitvoeringsorganisaties.

Verder zijn in dit kader bij de pensioenadministrateur en de vermogensbeheerders onder andere de volgende specifieke maatregelen te noemen:

- Controletechnische functiescheiding.
Enkele belangrijke voorbeelden: scheiding van taken en verantwoordelijkheden tussen deelnemersadministratie en uitkeringen, tussen deelnemersadministratie en incasso, tussen vermogensbeheer en advies en tussen vermogensbeheer en vermogensadministratie. Daarnaast is er een functiescheiding tussen de financiële administratie en de overige administratieve afdelingen. Controlerende functies bij functionarissen binnen de afdeling boekhouding en intern actuaariaat.
- Toepassen van vier ogen-principe bij de verwerking van mutaties.
- Duidelijk vastgelegde bevoegdhedenstructuur met betrekking tot de waarden binnen het pensioenfonds. Uitgangspunten daarbij zijn het beperken van de bevoegdheden per persoon en het beperken van het aantal personen per bevoegdheid.

- Stelsel van maatregelen voor beveiliging van informatie: fysieke en logische toegangsbeveiliging, back up and recovery, uitwijkmogelijkheden, duidelijke changemanagement procedure.
- Toetsing van beleggingstransacties aan beleggingsrichtlijnen, rapportage van uitzonderingen.
- Klachtenprocedure.

De pensioenadministrateur en vermogensbeheerders stellen tussentijds door middel van audits vast of de opzet en werking van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle voldoen aan de daaraan te stellen eisen. Het bestuur heeft inzage in deze audits.

Het bestuur vraagt jaarlijks bij de pensioenbeheerder en de vermogensbeheerders een verklaring betreffende de naleving van de door DNB en AFM gepubliceerde "Principes voor beheerst beloningsbeleid.

In het kader van risicobeheersing heeft het bestuur een risicobeleid geformuleerd op basis van een inventarisatie van de risico's die het bereiken van de doelstellingen van het pensioenfonds kunnen bedreigen. Periodiek toetst het bestuur dit risicobeleid aan de hand van het FIRM model.

2.5 Deskundigheid en educatie

Het bestuur heeft een deskundigheidsplan opgesteld. In dat plan is een deskundigheidsverdeling opgenomen. Het deskundigheidsplan inventariseert in hoeverre de vereiste deskundigheden binnen het bestuur voorhanden zijn, en indien en voor zover niet voorhanden, op welke wijze een verbetering van die deskundigheden wordt bewerkstelligd.

Daarnaast bespreekt het bestuur jaarlijks het eigen functioneren en dat van de ingestelde commissies. Tevens vindt elk jaar een aparte bestuursevaluatie plaats binnen het bestuur als geheel.

Elk bestuurslid zorgt voor het verwerven en onderhouden van voldoende kennis op pensioengebied om zijn verantwoordelijkheid als bestuurslid waar te kunnen maken. Waar nodig zal hij zijn kennis uitbreiden door het volgen van opleiding en cursussen. Daarnaast worden aan bestuursleden vakbladen aangeboden.

In de uitvoering van haar taken laat het bestuur zich bijstaan door adviseurs op diverse gebieden waaronder accountancy, actuariële zaken, beleggingszaken, juridische zaken, compliance, (beroeps)arbeidsongeschiktheid, communicatie.

2.6 Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Het pensioenfonds voor de Fysiotherapeuten heeft een verantwoord beleggingsbeleid ontwikkeld. Het pensioenfonds hanteert hier voor de uitgangspunten van de Global Compact van de Verenigde Naties. Het pensioenfonds onderschrijft de instrumenten van engagement, corporate governance en uitsluiting. Daarbij kiest het fonds ervoor, om waar mogelijk, niet te beleggen in producenten van controversiële wapens.

Bij het selecteren van nieuwe beleggingen (of fondsen) zal rekening worden gehouden met de uitgangspunten van het verantwoord beleggingsbeleid van het pensioenfonds.

Het verantwoord beleggingsbeleid is van toepassing op de discretionaire beleggingsmandaten. Vooralnog houdt dit in dat het uitsluitingsbeleid wordt toegepast op het Euro Investment Grade mandaat.

Wanneer de impact van ondernemingen die worden uitgesloten in verband met controversiële wapens meer dan 3% van de duratiecontributie van credits in de vastrentende waarden benchmark bedraagt wordt de benchmark aangepast.

Het bestuur onderzoekt nader de wijze waarop het stemrecht kan worden bewaakt maar onderschrijft minimaal de principes van de VN omtrent maatschappelijk verantwoord beleggen. Als uitgangspunt bij de invulling van het stembeleid binnen de aandelenportefeuille worden een aantal belangrijke principes gehanteerd te weten, transparantie van beleid, afleggen van verantwoording over resultaten, onafhankelijkheid en lange termijn waarde. Een aanzienlijk deel van de aandelenportefeuille wordt belegd in beleggingsinstellingen. Deze fondsen voeren een actief aandeelhoudersbeleid en gebruiken het stemrecht ter behartiging van de belangen van aandeelhouders en participanten, waaronder het pensioenfonds. Ondersteuning wordt daarbij verkregen van het bureau Institutional Shareholders Services (ISS). ISS bereidt een stemadvies voor op basis van een standaard Corporate Governance Code, waarin naast een aantal algemene principes voor goed ondernemingsbestuur tevens specifieke principes per land zijn opgenomen. Aan de hand van de rapportages van ISS is het bestuur in staat toezicht te houden op het stemgedrag van de beleggingsinstellingen waarin door het pensioenfonds wordt deelgenomen.

Aangezien het beheer over het belegde vermogen door het pensioenfonds is uitbesteed aan verschillende externe vermogensbeheerders wordt per externe vermogensbeheerder door het bestuur beoordeeld op welke wijze de principes van duurzaam beleggen dienen te worden ingevuld. Het bestuur onderzoekt of eventuele vervolgstappen nodig zijn om het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid nader aan te scherpen.

2.7 Communicatiebeleid

Stichting Pensioenfonds Fysiotherapeuten hecht veel waarde aan goede communicatie met de deelnemers van het pensioenfonds. Als gevolg van de invoering van de WvB beschikt het fonds over een 'schriftelijk overlegbaar communicatiebeleid'. In dit communicatiebeleid werkt het pensioenfonds onder meer de communicatieverplichtingen uit de WvB nader uit.

3. PENSIOENREGELING

3.1. Beroepspensioenvereniging

Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit die op verzoek van de beroepspensioenvereniging “Deelnemersvereniging Pensioenfonds Fysiotherapeuten” door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is verplichtgesteld voor alle in Nederland werkzame fysiotherapeuten.

3.2. Uitvoeringsovereenkomst

Op grond van artikel 1 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling dient er over de uitvoering van de pensioenregeling een overeenkomst te worden gesloten tussen de deelnemersvereniging en het pensioenfonds. De wederzijdse verantwoordelijkheden, rechten en (financiële) plichten van het pensioenfonds en de deelnemersvereniging zijn vastgelegd in het pensioenreglement, rekening houdend met de in artikel 35 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling gestelde eisen inzake de inhoud van de uitvoeringsovereenkomst. Het pensioenreglement kwalificeert daarmee als uitvoeringsovereenkomst in de zin van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

3.3. Deelnemerschap

Deelnemer is iedere fysiotherapeut die in Nederland als zodanig werkzaam is. Fysiotherapeuten in loondienst op wie de pensioenregeling van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) van toepassing is dan wel een andere pensioenvoorziening die gelijkwaardig is aan de beroepspensioenregeling van het pensioenfonds, zijn vrijgesteld van deelneming.

3.4 De inhoud van de pensioenregeling

De pensioenregeling is van kracht sinds 1 april 1978 en is vastgelegd in het pensioenreglement. Het pensioenreglement is voor het laatst gewijzigd met ingang van 1 januari 2011.

De pensioenregeling voorziet ten behoeve van de deelnemers in een levenslang ouderdomspensioen, een partnerpensioen en een wezenpensioen.

Basis voor de pensioenopbouw

De pensioengrondslag in enig jaar vormt de basis voor het te bereiken pensioen. De pensioengrondslag is gelijk aan het beroepsinkomen van de deelnemer in dat jaar, verminderd met een franchise. Het voor de pensioenopbouw in aanmerking te nemen beroepsinkomen is gemaximeerd. Per 1 januari 2011 is dit maximum gelijk aan € 35.800 voor fysiotherapeuten in loondienst en gelijk aan € 44.954 voor zelfstandig werkende fysiotherapeuten. De franchise is per 1 januari 2011 gelijk aan € 12.497 en wordt bij de vaststelling van de pensioengrondslag vermenigvuldigd met het deeltijdpercentage van de deelnemer. Het deeltijdpercentage wordt bepaald door het beroepsinkomen van de deelnemer te delen door het maximale beroepsinkomen en bedraagt ten hoogste 100%.

Ouderdomspensioen

Het jaarlijks op te bouwen ouderdomspensioen bedraagt voor fysiotherapeuten in loondienst 1,00% van de jaarlijks vast te stellen pensioengrondslag. Voor zelfstandig werkende fysiotherapeuten bedraagt het jaarlijks op te bouwen ouderdomspensioen 0,72% van de jaarlijks vast te stellen pensioengrondslag. Het ouderdomspensioen wordt levenslang uitgekeerd vanaf de 65-jarige leeftijd.

Deelnemers die op 31 december 2010 reeds deelnemer waren in de pensioenregeling van het fonds bouwen, zolang het deelnemerschap onafgebroken wordt voortgezet, een lager ouderdomspensioen op ("de regeling met lagere opbouw"). Het jaarlijks op te bouwen ouderdomspensioen bedraagt voor de betreffende fysiotherapeuten in loondienst 0,57% van de jaarlijks vast te stellen pensioengrondslag. Voor de betreffende zelfstandig werkende fysiotherapeuten bedraagt het jaarlijks op te bouwen ouderdomspensioen 0,41% van de jaarlijks vast te stellen pensioengrondslag. De betreffende deelnemers hebben tot 1 januari 2016 éénmalig de mogelijkheid om blijvend te kiezen voor toekomstige pensioenopbouw op basis van hiervoor genoemde hogere opbouwpercentages.

Partnerpensioen

Het partnerpensioen wordt toegekend aan de echtgeno(o)t(e), aan de geregistreerde of aan de aangemelde partner van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde en bedraagt in beginsel 70% van het ouderdomspensioen.

Bij overlijden van een deelnemer vóór de pensioendatum wordt verondersteld dat het deelnemerschap van die overleden deelnemer ongewijzigd tot aan de pensioendatum zou hebben voortgeduurd op basis van een opbouwpercentage van de pensioengrondslag van 1,00% voor fysiotherapeuten in loondienst en van 0,57% voor zelfstandig werkende fysiotherapeuten. Voor deelnemers aan de regeling met lagere opbouw geldt hierbij een opbouwpercentage van de pensioengrondslag van 0,57% voor fysiotherapeuten in loondienst en van 0,41% voor zelfstandig werkende fysiotherapeuten.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen bedraagt 20% van het partnerpensioen.

Voortzetting pensioenopbouw bij beroepsarbeidsongeschiktheid

In geval van blijvende volledige beroepsarbeidsongeschiktheid wordt de pensioenopbouw tot uiterlijk pensioeningang maar niet langer dan tot de 65ste verjaardag voortgezet zonder dat daarvoor jaarlijks door de deelnemer een premie is verschuldigd.

Toeslagen

Op de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten wordt jaarlijks een toeslag verleend van 2,0%. Afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds kan het bestuur echter jaarlijks beslissen dat een hogere – voorwaardelijke – toeslag kan worden verleend. De toeslagverlening wordt gedeeltelijk uit de premie gefinancierd. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd.

Premie

De door de deelnemers verschuldigde premie wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld.

Keuzemogelijkheden bij pensionering

Bij pensionering heeft de (gewezen) deelnemer de volgende keuzemogelijkheden:

- volledig uitruilen van partnerpensioen in ouderdompensioen;
- vervroegen of uitstellen van het volledige ouderdompensioen;
- conversie van het ouderdompensioen en bijbehorend partnerpensioen.

Bij de uitruil van partnerpensioen wordt het partnerpensioen omgezet ter verhoging van het ouderdompensioen.

De ingang van het ouderdompensioen kan met maximaal vijf jaar worden vervroegd of uitgesteld. Het ouderdompensioen en bijbehorend partnerpensioen worden in dat geval actuariael gereduceerd respectievelijk actuariael verhoogd.

Indien de deelnemer bij ingang van het ouderdompensioen kiest voor conversie worden de pensioenen eenmalig verhoogd, maar wordt in ruil daarvoor de toekomstige jaarlijkse toeslag met 3%-punt verlaagd. Dit kan in enig jaar leiden tot een neerwaartse aanpassing van de pensioenrechten. De conversie vindt plaats op basis van actuariële equivalentie.

4. HERVERZEKERING

Gezien de omvang en het draagvlak van het pensioenfonds worden alle risico's voortvloeiende uit de aangegane pensioenverplichtingen volledig in eigen beheer gehouden.

5. BALANSOPSTELLING

De technische voorzieningen van het pensioenfonds bestaan uit de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) en de voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's. Het fondsvermogen is gelijk aan het eigen vermogen van de stichting.

5.1 Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) wordt gebaseerd op de tot de balansdatum verkregen onvoorwaardelijke aanspraken op pensioen, met inbegrip van de verhogingen zoals die op grond van het voorwaardelijke toeslagbeleid aan de deelnemers zijn toegekend per 1 januari volgend op de balansdatum. De VPV wordt dusdanig vastgesteld dat zij toereikend is ter dekking van de onvoorwaardelijke verplichtingen van het pensioenfonds. De toereikendheid van de VPV wordt jaarlijks door de certificerend actuaris getoetst. Aan de berekening van de VPV liggen de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen ten grondslag:

- rentevoet: rentetermijnstructuur, als gepubliceerd door DNB.
- toekomstige stijging:

het pensioenfonds kent een toeslagbeleid, dat voor een deel onvoorwaardelijk en voor het overige voorwaardelijk is. Op basis van het onvoorwaardelijke deel van het toeslagbeleid worden de opgebouwde en ingegane pensioenen jaarlijks verhoogd met 2,0%. Bij de vaststelling van de VPV wordt rekening gehouden met de contante waarde van deze in de toekomst te verlenen onvoorwaardelijke toeslagen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige voorwaardelijke toeslagen.

- overlevingstafels:
 - mannen: AG-Prognosetafel 2010-2060 met Towers Watson 2010 ervaringssterfte.
 - vrouwen: AG-Prognosetafel 2010-2060 met Towers Watson 2010 ervaringssterfte.
 - wezen: de sterfte voor wezen wordt verwaarloosd.

De generatietafels worden toegepast met prognosetafel 2011 als starttafel per 31 december 2010 en 1 januari 2011

- geboortedata:
De leeftijd van de verzekerden wordt afgerond op 1 maand nauwkeurig.
- gezinssamenstelling:
aangenomen wordt dat alle niet-gepensioneerden een partner hebben met aanspraak op partnerpensioen, dat wil zeggen dat tot de pensioendatum een partnerfrequentie van 100% wordt aangenomen. Na de pensioendatum wordt uitgegaan van het zogenaamde bepaalde-partner systeem, waarbij de feitelijke partnerstatus in aanmerking wordt genomen. In alle gevallen wordt het leeftijdsverschil tussen partners op drie jaar gesteld.
- wezenpensioen:
bij een ingegaan wezenpensioen wordt voor wezen jonger dan 18 jaar aangenomen dat het wezenpensioen voortduurt tot de 18-jarige leeftijd; voor wezen van 18 jaar of ouder wordt aangenomen dat het wezenpensioen voortduurt tot de 23-jarige leeftijd.

- arbeidsongeschiktheid:
voor arbeidsongeschikte deelnemers voor wie de pensioenopbouw zonder verdere betaling van bijdragen wordt voortgezet, wordt de VPV gelijkgesteld aan de contante waarde van de in totaal bereikbare aanspraken.
- Toekomstige administratiekosten:
Ter dekking van toekomstige administratiekosten wordt in de VPV een kostenvoorziening opgenomen. Deze kostenvoorziening wordt vastgesteld als een opslag op de VPV van 3%.

Per 31 december 2011 wordt de schattingsmethodiek voor de bepaling van de hoogte van deze voorziening gewijzigd. Vanaf dat moment wordt de voorziening voor toekomstige kosten vastgesteld op basis van een projectie van de uitvoeringskosten die het pensioenfonds per (gewezen) deelnemer in toekomstige jaren verwacht te maken indien alle deelnemers (zowel actief als inactief) vanaf de balansdatum inactief zouden zijn. De hierbij gehanteerde actuariële aannames komen overeen met de grondslagen die worden gehanteerd bij de berekening van de overige onderdelen van de VPV. Hierbij wordt uitgegaan van een inschatting van de pensioenadministratiekosten voor het inactieve fonds.

Deze inschatting is gebaseerd op de verwachting dat, in het geval het fonds inactief wordt, de opgebouwde aanspraken na één jaar overgebracht worden naar een verzekeraar. In de projectie wordt daarom voor het eerste jaar na het inactief worden van alle deelnemers aangenomen dat de jaarlijkse administratiekosten gelijk zijn aan de huidige uitvoeringskosten van het pensioenfonds. Voor de daaropvolgende jaren worden de volgende kosten aangenomen, waarbij de bedragen gebaseerd zijn op een opgave van Syntrus Achmea in januari 2011:

- Jaarlijkse vaste kostenvergoeding van € 132.000, die in de toekomst geacht wordt zich evenredig met het totaal aantal (gewezen) deelnemers te ontwikkelen;
- Jaarlijkse kosten per premievrije deelnemer van € 24
- Eenmalige kosten bij pensionering van € 175
- Jaarlijkse kosten per pensioengerechtigde van € 51
- Eenmalige kosten bij overlijden van € 175
- Kosten per Uniform Pensioenoverzicht van € 2,50

Deze bedragen zullen jaarlijks worden beoordeeld en zondig worden bijgesteld. In de projectie wordt rekening gehouden met een inflatieverwachting van deze kosten van 2% per jaar.

- uitbetalingswijze:
voor de berekening van de VPV wordt ervan uitgegaan dat de pensioenen op continue wijze worden uitbetaald.
- toe- en uittredingen:
in verband met het gekozen financierings- en reserveringssysteem leiden toe- en uittredingen niet tot actuariële voor- of nadelen.

5.2. De voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's

Ter dekking van nog niet ingegane arbeidsongeschiktheidsschades wordt een voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's aangehouden ter dekking van de verwachte schades voor

deelnemers die per balansdatum ziek zijn en aan wie naar verwachting na balansdatum premievrijstelling bij beroepsarbeidsongeschiktheid zal worden verleend. De hoogte van deze voorziening wordt schattenderwijs vastgesteld op twee maal de risicopremie die voor beroepsarbeidsongeschiktheid is opgenomen in de kostendeekkende premie.

5.3. Fondsvermogen

Het fondsvermogen is gelijk aan het verschil tussen het pensioenvermogen en de technische voorziening. Het pensioenvermogen van het pensioenfonds is per 31 december van enig boekjaar gelijk aan het totaal van de activa, verminderd met de schulden en overlopende passiva. Het fondsvermogen dient om toekomstige voorwaardelijke toeslagen te verlenen, om fluctuaties in het pensioenvermogen op te vangen en om actuariële verliezen op te vangen.

Voor de bepaling van het volgens de Wet verplichte beroepspensioenregeling (minimum) vereist eigen vermogen wordt verwezen naar hoofdstuk 9.

6. BELEGGINGSBELEID

Het beleggingsbeleid van het pensioenfonds is gebaseerd op strategische afwegingen tussen rendement en risico die resulteren in de keuze van de vermogenscategorieën waarin wordt belegd, alsmede het bepalen van de omvang van die beleggingscategorieën en het beperken en beheersen van financiële risico's. Daarnaast bestaat het beleggingsbeleid uit het beheer van het belegde vermogen binnen iedere vermogenscategorie waarvoor richtlijnen met de externe vermogensbeheerders zijn opgesteld.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid en stelt het strategische beleggingsbeleid vast en houdt toezicht op de uitvoering ervan. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de bij het beleggingsproces betrokken partijen zijn helder gescheiden en vastgelegd in de beleggingsrichtlijnen en afzonderlijke vermogensbeheerovereenkomsten en SLA's.

6.1. Het strategische beleggingsbeleid

Onder het strategische beleggingsbeleid wordt verstaan de vaststelling van de risico's die het pensioenfonds wenst te accepteren, alsmede de jaarlijkse vaststelling van de normportefeuille, de bandbreedtes en de beleggingsrichtlijnen. Uitgangspunt voor het vaststellen van het strategische beleggingsbeleid is de uitvoering van een ALM studie die telkens voor een periode van in beginsel drie jaar plaats vindt. Op basis van de uitkomsten van de ALM studie bepaalt het bestuur in overleg met de beleggingscommissie, de externe vermogensbeheerders en adviseurs welke financiële risico's voor het pensioenfonds aanvaardbaar zijn, rekening houdend met de geformuleerde uitgangspunten en vigerende regelgeving.

Vaststelling van het strategische beleggingsbeleid vindt in beginsel telkens voor een periode van drie jaar plaats. Bij majeure wijzigingen in marktomstandigheden of in de situatie van het pensioenfonds kan het bestuur het beleggingsbeleid ook tussentijds aanpassen.

6.2. De uitvoering van het vermogensbeheer

Het vermogensbeheer wordt uitgevoerd door externe vermogensbeheerders. In de beleggingsrichtlijnen, die jaarlijks door het bestuur worden vastgesteld, is vastgelegd binnen welke grenzen de externe vermogensbeheerders het belegde vermogen dienen te beheren. De beleggingsrichtlijnen bevatten tevens nadere beleggingsinstructies over de wijze waarop de externe vermogensbeheerders hun mandaat dienen uit te voeren. Binnen de in de beleggingsrichtlijnen geformuleerde randvoorwaarden zijn de externe vermogensbeheerders vrij in de wijze van belegging en herbelegging. Beleggingsbeslissingen die consequenties kunnen hebben voor het strategische beleid en de beleggingsrichtlijnen worden te allen tijde genomen na overleg met het bestuur en de beleggingscommissie.

De externe vermogensbeheerders zijn verantwoordelijk voor het administreren van en het rapporteren over de beleggingen aan het bestuur en de beleggingscommissie. De beleggingscommissie is in opdracht van het bestuur belast met het toezicht op het extern uitgevoerde vermogensbeheer. In hoofdstuk 2.2. – paragraaf uitbestede werkzaamheden - is de wijze waarop het externe vermogensbeheer door het pensioenfonds is georganiseerd nader beschreven.

De effecten zijn in bewaring gegeven bij een custodian.

6.3. De strategische portefeuille

Het bestuur heeft na de laatstelijk in 2007 uitgevoerde ALM studie het volgende strategische beleggingsbeleid vastgesteld (als percentage van de totale marktwaarde van de beleggingsportefeuille):

Beleggingscategorie	Strategische portefeuille
Aandelen Europa	13,5%
Aandelen US	3,0%
Aandelen Japan	1,5%
Aandelen Emerging Markets	2,0%
Totaal Aandelen	20,0%
Staatsobligaties Europa	25,0%
Kredietobligaties Europa	5,0%
Inflation linked bonds EMU	5,0%
Global High Yield (Euro hedged)	10,0%
Totaal Vastrentend	45,0%
Vastgoed	20,0%
Commodities	3,0%
Hedge Funds	7,0%
Private Equity (EUR)	1,0%
Private Equity (VS)	1,0%
Infrastructuur	3,0%
Totaal Alternatives	15,0%
Cash (Euro)	0,0%
Totaal	100,0%

Voor alle beleggingscategorieën worden representatieve, marktconforme indices vastgesteld die dienen als benchmark voor risicobeheersing en resultaatsevaluatie.

De benchmark wordt op jaarbasis geherbalanceerd, hetgeen betekent dat er gedurende het jaar sprake is van een 'floating' benchmark.

6.4. Risicometing en –beheersing

Een belangrijk onderdeel van het beleggingsbeleid is het beheersen van beleggingsrisico's.

6.4.1. Randvoorwaarden totale portefeuille

Voor de vastgestelde strategische portefeuille is het verwacht rendement ca 7,7% bij een risico van circa 10% (standaard deviatie). Voor beheersing van het relatieve beleggingsrisico per categorie wordt de afwijking van de benchmark (de "tracking error") beperkt.

Voor het uitvoeren van het beleggingsbeleid is binnen vastgestelde voorwaarden het gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten) toegestaan. Binnen externe mandaten worden verschillende derivaten gebruikt zoals genoemd in de afzonderlijke beleggingsrichtlijnen.

Voor beleggingsbeleid van door de vermogensbeheerder beheerde portefeuilles kunnen de volgende derivaten worden gebruikt.

	Tactische Asset Allocatie	Aandelen	Vastrentende waarden	Treasury & BalansMngt
Exchange Traded Funds	Ja			
Forwards				Ja
Futures	Ja		Ja	
Inflatieswaps			Ja	
Opties op futures			Ja	
Renteswaps	Ja		Ja	Ja
Valuta swaps				Ja

Het belenen van effecten is in principe toegestaan. Het over de door de vermogensbeheerder beheerde discretionaire vastrentende beleggingsportefeuille uitgevoerde securities lending programma is in het 4^e kwartaal van 2008 tijdelijk gestopt. Overweging daarbij was een afweging tussen risico en rendement: het operationeel en potentieel counterparty & collateral risico tijdens de financiële crisis werd te groot geacht. Indien de situatie normaliseert zal de vermogensbeheerder met een voorstel komen om het securities lending programma over dit gedeelte van de portefeuille onder bepaalde voorwaarden opnieuw op te starten.

Naast het door de vermogensbeheerder uitgevoerde securities lending programma over de discretionaire vastrentende portefeuille neemt het fonds deel in aandelenbeleggingsfondsen waarbinnen een securities lending programma wordt uitgevoerd.

6.4.2 Asset Allocatie en Completion

Binnen de portefeuille wordt tot 1 juli 2011 een actief beleid op het gebied van asset allocatie gevoerd. Tactische afwijkingen van de floating benchmark gewichten zijn toegestaan op de liquide benchmark categorieën. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen tactische afwijkingen op het niveau van beleggingscategorieën en op regio's en landen binnen de categorie aandelen. Tactische posities worden door middel van derivaten en fysieke beleggingen ingenomen. Voor

afwijkingen in posities van regioblokken (Verenigde Staten, Europa, Japan, Azië Pacific ex. Japan en Opkomende markten), wordt een maximum van +/- 5% gehanteerd ten opzichte van de floating benchmark. Voor de individuele landen (behalve de VS en Japan) wordt een maximum van +/- 2,5% gehanteerd ten opzichte van de floating benchmark. Indien een land geen deel uitmaakt van de benchmark dan kunnen posities worden ingenomen ten opzichte van dit 0% gewicht. De over-/onderwegingen van individuele landen binnen een regio mogen niet tot een overschrijding van de regiogrenzen in de normportefeuille leiden. Debetstanden zijn enkel toegestaan ter ondersteuning van het transactieproces en zijn van tijdelijke aard.

Vanaf 1 juli 2011 wordt voor afwijkingen van de floating benchmark gewichten advies uitgebracht door Syntrus Achmea Vermogensbeheer in het kader van Dynamische Asset Allocatie. Bij de adviezen zal aandacht worden besteed aan het verschil met completion-beleid. Het fonds besluit of deze adviezen worden overgenomen, waarbij wijzigingen van de vermogensmix binnen de bestaande bandbreedtes ten opzichte van de floating benchmark zullen plaatsvinden. Posities kunnen zowel door middel van fysieke beleggingen als door middel van derivaten ingenomen worden. Debetstanden zijn enkel toegestaan ter ondersteuning van het transactieproces en zijn van tijdelijke aard.

6.4.3 Randvoorwaarden aandelen

Het uitgangspunt is de door het bestuur gekozen strategische vermogensverdeling naar aanleiding van de in 2007 uitgevoerde ALM-studie:

- Totaal Aandelen : 20% van het totaal belegd vermogen

De regioverdeling die voor aandelenbeleggingen wordt gehanteerd is als volgt:

- Aandelen Europa : 67,5%
- Aandelen VS : 15,0%
- Aandelen Japan : 7,5%
- Aandelen Emerging Markets : 10,0%

De aandelenportefeuille (met uitzondering van Japan) wordt beheerd volgens het multi-management concept.

6.4.4 Randvoorwaarden vastrentende waarden

Voor het beheersen van de risico's die zijn verbonden aan vastrentende beleggingen staan twee maatstaven centraal. Dit zijn achtereenvolgens duration en het "overall"-debiteurenbeleid. Door actief vermogensbeheer op deze punten zal het resultaat op de portefeuille afwijken van dat van de benchmark, deze afwijking wordt gemeten als 'tracking error' en is begrensd op 1%. De externe vermogensbeheerder draagt dus zorg voor een zorgvuldige keuze van de beleggingen binnen deze beperking.

Duration

De duration is een getal dat de gewogen gemiddelde looptijd uitdrukt en daarmee een maatstaf is voor de rentegevoeligheid van de portefeuille. Hiervoor geldt dat de duration maximaal 30% mag afwijken van de benchmark. Dit komt overeen met een bandbreedte van 3,5 tot 6,5 jaar indien de benchmark een duration van 5 heeft. Wanneer verwacht wordt dat de rente gaat dalen, zal een overwogen durationpositie worden aangehouden. Wanneer een stijging verwacht wordt, wordt een onderwogen positie aangehouden. Door dit actieve beleid wordt verwacht waarde toe te voegen aan het rendement op de portefeuille. Daarbij wordt een risicobudget gehanteerd. Dit betekent dat bij het aangaan van een positie wordt gekeken naar het verwachte resultaat en het punt waar een eventueel verlies op de positie wordt beperkt (een zgn. "stop loss"). Dat betekent dat wanneer de verwachtingen niet uitkomen tijdig verlies wordt genomen. Hiermee worden verliezen beperkt en winsten tijdig gerealiseerd.

Looptijdenkeuze

Binnen het actieve vastrentende waarden beleid speelt 'yieldcurve' positionering een rol, waarbij de verwachtingen ten aanzien van de ontwikkelingen in de 'yieldcurve' van belang zijn.

Debiteurenbeleid

Om het risico naar categorieën en individuele namen te beheersen wordt een onderscheid gemaakt tussen een "investment grade" mandaat en "high yield" mandaat. Het investment grade mandaat betreft obligaties met een kredietkwaliteit van BBB en hoger. High yield obligaties hebben een kredietkwaliteit van BB en lager.

In onderstaande tabel is aangegeven wat binnen de vastrentende portefeuille de strategische gewichten per mandaat zijn.

Staatsobligaties Europa	56%
Kredietobligaties Europa	11%
Inflation Linked bonds (EMU)	11%
Global High Yield (Euro hedged)	22%

- Binnen het *investment grade mandaat* wordt hoofdzakelijk belegd in obligaties die genoteerd zijn aan effectenbeurzen in EMU-landen. Onderhandse leningen zijn toegestaan mits een *investment grade rating* bestaat voor soortgelijk schuld papier van dezelfde debiteur of indien naar het oordeel van de externe vermogensbeheerder de kwaliteit van het schuld papier hiermee in overeenstemming is. Ook mag binnen het *investment grade mandaat* maximaal 10% worden belegd in inflation linked bonds.
- Voor de invulling van het Inflation Linked Bonds mandaat wordt er op een passieve wijze belegd in Europese Inflation Linked Obligaties.
- De beleggingen in de categorie 'Global high yield' vinden plaats via een segregated account.

6.4.5 Randvoorwaarden vastgoed beleggingen

Voor de vastgoed portefeuille (direct en indirect niet-beursgenoteerd) wordt onderstaande sectorale verdeling gehanteerd:

Woningen	40%
Winkels	30%
Kantoren	25%
Bedrijfsruimten	2,5%
Overig	2,5%

Ter zake van het rendement-risico profiel voor beleggingen in vastgoed wordt als uitgangspunt de onderstaande weging gehanteerd:

Core	70-100%
Value added	0-20%
Opportunity	0-10%

Ter beheersing van risico's worden voor beleggingen in direct en indirect niet-beursgenoteerd vastgoed nadere investeringslimieten en acquisitiecriteriën gehanteerd welke zijn vastgelegd in de beleggingsrichtlijnen vastgoed en het 3-jaarlijkse strategisch beleggingsplan vastgoed, waaronder minimaal vereiste rendementscriteriën (BAR en IRR) en maxima van vreemd vermogen financiering. Daarnaast worden de vastgoed objecten eens per drie jaar getaxeerd door onafhankelijke deskundigen. Jaarlijks worden de in dat jaar niet getaxeerde objecten geherwaardeerd op basis van een bureautaxatie.

6.4.6 Randvoorwaarden Alternatieve beleggingen

Als gevolg van de in het verleden en de laatstelijk in 2007 uitgevoerde ALM studie en portefeuilleconstructie zijn ter verbetering van het rendement-risico profiel enkele zgn. alternatieve vermogenscategorieën aan de portefeuille toegevoegd, te weten: Commodities, Hedge Funds, Private Equity en Infrastructuur.

Ter beheersing van risico's worden voor beleggingen in infrastructuur nadere investeringslimieten en acquisitiecriteriën gehanteerd welke zijn vastgelegd in de beleggingsrichtlijnen infrastructuur en het 3-jaarlijkse strategisch beleggingsplan infrastructuur, waaronder minimaal vereiste rendementscriteriën (IRR) en maxima van vreemd vermogen financiering.

6.5 Resultaatsevaluatie

Per kwartaal wordt aan het bestuur en beleggingscommissie een geconsolideerde (standaard) rapportage verstrekt waarin het volgende is vastgelegd:

- de ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het kwartaal
- de behaalde rendementen in het kwartaal en vanaf de vorige jaarultimo per beleggingscategorie en per individuele fondsbelegging, inclusief de derivatenportefeuilles;
- een toelichting op het rendement, het gevoerde beleid en de risicometing;
- een overzicht van de aan- en verkopen;
- een portefeuille overzicht;

De rapportage over een zojuist verstreken kwartaal bevat door de snelheid van rapportage voor bepaalde i-liquide categorieën een schatting van de behaalde rendementen. De performance van de externe vermogensbeheerders zal over kortere en langere perioden worden vergeleken met vooraf vastgestelde en in de beleggingsrichtlijnen opgenomen aspiratieniveaus. Bij een beleggingsresultaat onder de minimale rendementsverwachting of consistent onder de standaard uitkomend, wordt van de desbetreffende vermogensbeheerder een gedetailleerde schriftelijke verklaring gevraagd.

Naast de kwartaalrapportages wordt op maandbasis een portefeuilleoverzicht en rendementsoverzicht aan de beleggingscommissie verstrekt.

6.6. Waarderingsgrondslag

De waardering van de beleggingen op de balans geschiedt op marktwaarde.

6.7. Periodieke risicorapportage

Per kwartaal wordt aan het fonds een rapportage verstrekt waarin wordt gerapporteerd over de financiële risico's van het fonds. Hierbij is het volgende vastgelegd:

- ontwikkeling van verschillende risicomaatstaven, zoals:
 - Kans op onderdekking
 - Kans op reservetekort
 - Vallue at Risk van surplus
 - Vallue at Risk van Dekkingsgraad
 - Tracking Error ten opzichte van verplichtingen
- Gevoeligheidsanalyse van dekkingsgraad
- Decompositie van Vallue at Risk van het Surplus
- Rating overzicht van vastrentende portefeuille
- Tracking Error ten opzichte van de benchmark

7. PREMIEBELEID

7.1. Actuarieel kostendekkende premie

De actuarieel kostendekkende premie bestaat uit de volgende onderdelen:

- de actuarieel benodigde premie ter dekking van de reglementaire jaarlijkse opbouw van ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen, rekening houdend met de over deze opbouw in de toekomst te verlenen onvoorwaardelijke toeslagen van 2,0% per jaar;
- de actuarieel benodigde risicopremie voor het bij overlijden nog niet opgebouwde partnerpensioen (aanvullend partnerpensioen voor deelnemers met partner), rekening houdend met de over dit nog niet opgebouwde partnerpensioen in de toekomst te verlenen onvoorwaardelijke toeslagen van 2,0% per jaar;
- de actuarieel benodigde risico-opslag op de actuarieel benodigde premies, ter dekking van de reglementaire premievrijstelling bij 100% beroepsarbeidsongeschiktheid;

- een opslag van 3% op de actuariel benodigde premies en risico-opslag. Deze opslag dient ter financiering van de in de technische voorziening opgenomen opslag van 3% voor toekomstige administratiekosten van ingegane pensioenen;
- de benodigde opslag voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen (solvabiliteitsopslag). Deze opslag wordt berekend over de hiervoor bedoelde actuariel benodigde (risico)premies en opslagen;
- de benodigde opslag ter dekking van de jaarlijkse administratiekosten. Bij de vaststelling van deze opslag wordt rekening gehouden met de jaarlijks uit de technische voorziening vrijvallende opslag van 3% over de pensioenuitkeringen;

De actuariel kostendekkende premie wordt uitgedrukt in een percentage van de som van de pensioengrondslagen en wordt berekend op basis van dezelfde grondslagen als de grondslagen ter berekening van de technische voorziening.

De totale actuariel kostendekkende premie wordt jaarlijks achteraf vastgesteld en op grond van artikel 125 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling vermeld in de jaarrekening en het jaarverslag van het pensioenfonds.

7.2. Gedempte actuariel kostendekkende premie

Op grond van artikel 123, lid 2 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling kan de actuariel kostendekkende premie worden gedempt. Het pensioenfonds maakt gebruik van deze mogelijkheid.

De gedempte actuariel kostendekkende premie wordt voor boekjaar 2011 als volgt vastgesteld.

De gedempte actuariel kostendekkende premie wordt uitgedrukt in een percentage van de som van de pensioengrondslagen en berekend op basis van dezelfde grondslagen als de actuariel kostendekkende premie, met dien verstande dat voor boekjaar 2011 wordt uitgegaan van een vaste rekenrente van 4,6%. Dit percentage ligt onder het verwachte beleggingsrendement van het pensioenfonds.

De totale gedempte actuariel kostendekkende premie wordt jaarlijks achteraf vastgesteld en op grond van artikel 125 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling jaarlijks vermeld in de jaarrekening en het jaarverslag van het pensioenfonds.

7.3. Feitelijke premie

De hoogte van de feitelijke premie wordt ieder jaar door het bestuur vastgesteld en is gelijk aan een percentage van de voor dat jaar geldende pensioengrondslag. Voor 2011 gelden de volgende premiepercentages:

Premiepercentages 2011

Fysiotherapeut	Met partner	Zonder partner
Zelfstandig werkend	17,75%	16,84%
In loondienst	24,68%	23,42%

Premiepercentages 2011 – basisregeling (regeling met lagere opbouw)

Fysiotherapeut	Met partner	Zonder partner
Zelfstandig werkend	10,11%	9,59%
In loondienst	14,07%	13,35%

Voor fysiotherapeuten met een beroepsinkomen gelijk aan of groter dan het maximum beroepsinkomen gelden voor 2011 de volgende nominale premies:

Nominale premies 2011 bij maximum beroepsinkomen

Fysiotherapeut	Met partner	Zonder partner
Zelfstandig werkend	€ 5.756	€ 5.462
In loondienst	€ 5.756	€ 5.462

**Nominale premies 2011 bij maximum beroepsinkomen – basisregeling
(regeling met lagere opbouw)**

Fysiotherapeut	Met partner	Zonder partner
Zelfstandig werkend	€ 3.280	€ 3.112
In loondienst	€ 3.280	€ 3.112

Het verschil tussen de premies voor fysiotherapeuten met partner en zonder partner is gelijk aan de risicopremie ter dekking van het bij overlijden nog niet opgebouwde partnerpensioen.

Voor fysiotherapeuten met een beroepsinkomen lager dan het maximum beroepsinkomen geldt een evenredig lagere nominaal verschuldigde premie.

Het totale bedrag aan door het pensioenfonds ontvangen premies is de totale feitelijke premie, die op grond van artikel 125 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling in de jaarrekening en het jaarverslag van het pensioenfonds wordt vermeld.

Bij de vaststelling van de hoogte van de feitelijke premie wordt door het pensioenfonds rekening gehouden met het voorwaardelijke toeslagbeleid, als hierna bedoeld in hoofdstuk 8.2. Dit gebeurt op twee manieren:

Marge ten opzichte van de gedempte actuariael kostendeekkende premie

Het beleid van het pensioenfonds is er op gericht, dat de feitelijke premie in enig jaar hoger is dan de gedempte actuariael kostendeekkende premie. Deze marge in de feitelijke premie wordt jaarlijks toegevoegd aan de fondsmiddelen en komt daardoor indirect beschikbaar voor de financiering van de toekomstige voorwaardelijke toeslagen over de met de jaarlijkse premie in te kopen pensioenaanspraken.

Overrente begrepen in gedempte actuariael kostendeekkende premie

De gedempte actuariael kostendeekkende premie wordt vastgesteld op basis van een rekenrente, die lager is dan het verwachte beleggingsrendement. Het toekomstige verschil tussen het verwachte beleggingsrendement en de gehanteerde rekenrente - de zogeheten overrente - komt eveneens beschikbaar voor de financiering van de toekomstige voorwaardelijke toeslagen over de met de jaarlijkse premie in te kopen pensioenaanspraken.

Voorwaardelijke toeslagen uit premiemarge of uit overrente

De marge in de feitelijke premie en de rekenrente ter vaststelling van de gedempte actuariael kostendeekkende premie zijn aan elkaar gerelateerd.

Bij een hogere rekenrente daalt de gedempte actuariael kostendeekkende premie en neemt de marge in de feitelijke premie toe. Er treedt een verschuiving op van toekomstige voorwaardelijke toeslagfinanciering uit overrente naar toekomstige voorwaardelijke toeslagfinanciering uit premiemarge.

Andersom neemt de marge in de feitelijke premie af, indien de gedempte actuariel kostendekkende premie stijgt als gevolg van het hanteren van een lagere rekenrente. In dat geval treedt een verschuiving op van toekomstige voorwaardelijke toeslagfinanciering uit premiemarge naar toekomstige voorwaardelijke toeslagfinanciering uit overrente.

Het bestuur heeft besloten om de rekenrente voor de berekening van de gedempte actuariel kostendekkende premie op zodanige wijze vast te stellen, dat de marge in de feitelijke premie naar verwachting toereikend is voor de financiering van een toekomstige voorwaardelijke toeslag van gemiddeld ca. 1,0%-punt per jaar over de met de jaarlijkse premie in te kopen pensioenaanspraken. Voor boekjaar 2011 is de rekenrente voor de berekening van de gedempte actuariel kostendekkende premie vastgesteld op 4,6%.

Dit betekent dat - afgezien van toekomstige voorwaardelijke toeslagen uit overrente en met inbegrip van 2,0%-punt onvoorwaardelijke toeslag per jaar - de feitelijke premie naar verwachting toereikend zal zijn voor een totale toekomstige toeslag van ca 3,0%-punt per jaar over de met de jaarlijkse premie in te kopen pensioenaanspraken.

7.4. Actuariel kostendekkende premie en feitelijke premie 2012

Het bestuur heeft besloten de methodiek ter vaststelling van de actuariel kostendekkende premie en de feitelijke premie met ingang van 2012 te wijzigen.

De feitelijke premie met ingang van het boekjaar 2012 wordt vastgesteld op basis van dezelfde methodiek en veronderstellingen (waaronder de rentevoet) als de gedempte kostendekkende premie, met uitzondering van het volgende:

- i. In de feitelijke premie wordt – conform de minimaal geambieerde jaarlijkse toeslag – rekening gehouden met een toekomstige jaarlijkse toeslag van 3% in plaats van de onvoorwaardelijke toeslag;
- ii. De solvabiliteitsopslag in de feitelijke premie wordt gebaseerd op het vereist eigen vermogen bij de strategische beleggingsmix, rekening houdend met strategische afdekking van het renterisico met 50%.
- iii. De administratiekostenopslag wordt in de feitelijke premie bepaald als 9% van de totale feitelijke premie.

Het bestuur heeft voorts besloten tot wijziging van de vaststelling van de (gedempte) kostendekkende premie met ingang van boekjaar 2012 op de volgende punten:

- i. De gedempte rekenvoet wordt aangepast naar het niveau dat – uitgaande van bovenstaande methodiek voor de vaststelling van de feitelijke premie – leidt tot het niveau van de feitelijke premie dat in het boekjaar 2011 van toepassing is;

- ii. De risicopremie voor beroepsarbeidsongeschiktheid wordt bepaald als een opslag van 5% op de “kosten pensioenopbouw” zoals deze worden bepaald voor de kostendeckende premie.

8. TOESLAGBELEID

8.1. Onvoorwaardelijke toeslagbeleid

Op grond van het gestelde in artikel 7, lid 4 en 19, lid 4 van het pensioenreglement worden de opgebouwde en ingegane pensioenen jaarlijks met een onvoorwaardelijke toeslag van 2,0% verhoogd.

De onvoorwaardelijke toeslag van 2,0% kan alleen worden verlaagd in het geval de financiële positie van het pensioenfonds zodanig is dat de noodmaatregel als bedoeld in hoofdstuk 9.5 moet worden toegepast.

8.2. Voorwaardelijke toeslagbeleid

Afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds kan het bestuur een extra toeslag verlenen. Het beleid met betrekking tot het verlenen van extra toeslagen is voorwaardelijk en er wordt door het pensioenfonds geen bestemmingsreserve gevormd ten behoeve van het voorwaardelijke toeslagbeleid. Extra toeslagen worden uit het fondsvermogen gefinancierd, indien en voorzover het fondsvermogen daartoe naar het oordeel van het bestuur toereikend is.

Leidraad voor het voorwaardelijke toeslagbeleid

Het bestuur hanteert voor het voorwaardelijke toeslagbeleid de volgende leidraad:

- Geen extra toeslag, indien en zolang het fondsvermogen toereikend is voor een toekomstige voorwaardelijke toeslag van minder dan 0,2%-punt per jaar;
- Een extra toeslag van 1,0%-punt, indien en zolang het fondsvermogen toereikend is voor een toekomstige voorwaardelijke toeslag van méér dan 0,2%-punt per jaar, maar minder dan 2,25%-punt per jaar;
- Indien en zolang het fondsvermogen toereikend is voor een toekomstige voorwaardelijke toeslag van méér dan 2,25%-punt per jaar, is de extra toeslag gelijk aan 1,0%-punt, vermeerderd met een zodanige aanvullende extra toeslag, dat:
- 50% van het fondsvermogen wordt uitgedeeld, voorzover dat in ligt tussen een fondsvermogen toereikend voor een extra toekomstige voorwaardelijke toeslag van 2,25%-punt per jaar en een fondsvermogen toereikend voor een extra toekomstige voorwaardelijke toeslag van 2,5%-punt per jaar;
- 75% van het fondsvermogen wordt uitgedeeld, voorzover dat in ligt tussen een fondsvermogen toereikend voor een extra toekomstige voorwaardelijke toeslag van 2,5%-punt per jaar en een fondsvermogen toereikend voor een extra toekomstige voorwaardelijke toeslag van 2,75%-punt per jaar;
- 100% van het fondsvermogen wordt uitgedeeld, voorzover dat uitkomt boven een fondsvermogen toereikend voor een extra toekomstige voorwaardelijke toeslag van 2,75%-punt per jaar.

Uitsluitend ter beoordeling aan het bestuur kan het bestuur op enig moment besluiten om van de leidraad af te wijken of om een andere leidraad voor het voorwaardelijke toeslag beleid te gaan hanteren.

9. VEREIST EIGEN VERMOGEN EN STURINGSMIDDELEN

9.1. Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen

Voor de bepaling van het vereist eigen vermogen als bedoeld in artikel 127 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling worden rekenregels toegepast zoals deze zijn verwoord in de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Indien het fondsvermogen precies gelijk is aan het vereist eigen vermogen bevindt de financiële positie van het pensioenfonds zich in de zogeheten evenwichtssituatie. In de evenwichtssituatie wordt met een zekerheid van 97½% voorkomen dat het pensioenvermogen binnen een periode van één jaar lager uitkomt dan de technische voorziening.

Op basis van het in hoofdstuk 6 weergegeven strategische beleggingsbeleid van het pensioenfonds bedraagt het vereist eigen vermogen in de evenwichtssituatie 18,5% van de technische voorziening. Dit percentage is berekend rekening houdend met een strategische afdekking van het renterisico met 50% op basis van de dekkinggraad.

Indien het fondsvermogen lager uitkomt dan het vereist eigen vermogen is er sprake van een reservetekort. Indien het bestuur voorziet of redelijkerwijs kan voorzien dat het pensioenfonds in een situatie van reservetekort komt of gaat komen, zal het bestuur een concreet en haalbaar langetermijnherstelplan indienen bij DNB. In dit herstelplan, als bedoeld in artikel 133 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, wordt door het bestuur aangegeven op welke wijze het pensioenfonds naar verwachting uiterlijk binnen een periode van 15 jaar uit de situatie van reservetekort zal komen.

Onderdeel van het vereist eigen vermogen is het minimaal vereist eigen vermogen, als bedoeld in artikel 126 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt 4,4% van de technische voorziening. Indien het fondsvermogen lager uitkomt dan het minimaal vereist eigen vermogen is er sprake van dekkingtekort. Indien het bestuur voorziet of redelijkerwijs kan voorzien dat het pensioenfonds in een situatie van onderdekking komt of gaat komen, zal het bestuur een concreet en haalbaar kortetermijnherstelplan indienen bij DNB. In dit herstelplan, als bedoeld in artikel 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, wordt door het bestuur aangegeven op welke wijze het pensioenfonds naar verwachting uiterlijk binnen een periode van 3 jaar uit de situatie van onderdekking zal komen.

Voor het verbeteren van de financiële positie kunnen de in de hoofdstukken 9.2 tot en met 9.5 bedoelde sturingsmiddelen c.q. noodclausule worden ingezet. Afhankelijk van de specifieke omstandigheden op dat moment zal het bestuur besluiten welke sturingsmiddelen in welke mate worden ingezet dan wel of de toepassing van de noodclausule noodzakelijk is.

9.2. Beleggingsbeleid

Uit hoofdstuk 6 blijkt dat het strategische beleggingsbeleid door middel van een ALM-studie wordt afgestemd op de verplichtingen van het pensioenfonds. Door het strategische beleggingsbeleid in beginsel om de drie jaar te herijken aan de hand van een nieuwe ALM-studie, kan er worden ingespeeld op wijzigingen in het risicoprofiel van de pensioentoezeggingen en in de risicoperceptie van het bestuur van het pensioenfonds.

9.3. Toeslagbeleid

In hoofdstuk 8 is het toeslagbeleid van het bestuur toegelicht.

Het toeslagbeleid is er op gericht om te allen tijde een onvoorwaardelijke toeslag van 2,0%-punt per jaar te kunnen honoreren.

Het voorwaardelijke toeslagbeleid van het bestuur is er op gericht om jaarlijks tenminste een voorwaardelijk extra toeslag te kunnen verlenen van 1,0%-punt bovenop de onvoorwaardelijke toeslag. Daartoe hanteert het bestuur de in hoofdstuk 8 genoemde leidraad. Daarbij is echter aangegeven, dat het bestuur volledige vrijheid heeft om van de leidraad voor de toekenning van extra toeslagen af te wijken of om een andere leidraad te gaan hanteren.

9.4. Premiebeleid

In hoofdstuk 7 is het premiebeleid van het bestuur toegelicht. Het bestuur stelt de hoogte van de feitelijke premie jaarlijks vast.

Het bestuur houdt bij de vaststelling van de hoogte van de feitelijke premie rekening met de hoogte van de gedempte actuairiel kostendeekkende premie en met de ambitie met betrekking tot het voorwaardelijke toeslagbeleid.

9.5 Noodclausule

Indien het fondsvermogen gedurende een ononderbroken periode van 3 kalenderjaren minder is dan 4,4% van de technische voorziening wordt het percentage van de toekomstige onvoorwaardelijke toeslag naar een zodanig percentage lager dan 2,0% verlaagd, dat het fondsvermogen precies gelijk is aan 4,4% van de technische voorziening. In door het bestuur te bepalen zeer bijzonder omstandigheden kan de periode van 3 jaar worden ingekort. Indien er daarna weer voldoende verbetering van de financiële positie optreedt zal het bestuur op dat moment besluiten in hoeverre de financiële positie het mogelijk maakt om (een) in voorgaande jaren toegepaste verlaging(en) voor de toekomst ongedaan te maken. Eveneens zal het bestuur dan – voor zover nodig - een besluit nemen over de wijze waarop deze verlaging(en) over voorgaande jaren ongedaan gemaakt zullen worden. Hierbij zal in ieder geval gelden dat – voor zover nodig - het ongedaan maken van de in voorgaande jaren toegepaste verlagingen ten hoogste met een terugwerkende kracht van 5 jaar zal geschieden.

Met deze noodmaatregel wordt voldaan aan het gestelde in artikel 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling met betrekking tot een kortetermijnherstelplan.

9.6. Crisisplan

Een financieel crisisplan is een beschrijving van maatregelen die een bestuur van een pensioenfonds op korte termijn effectief zou kunnen inzetten, indien in korte tijd de dekkingsgraad zich zeer snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt.

Naar de mening van het bestuur is sprake van een crisis als de nominale dekkingsgraad (inclusief 2%-punt onvoorwaardelijke toeslagen) van het pensioenfonds onder de ca. 105% daalt en het er naar uitziet dat dit gedurig zal zijn. Onder gedurig verstaat het bestuur de situatie, waarin redelijkerwijze niet verwacht mag worden dat de dekkingsgraad van het pensioenfonds binnen een periode van 3 jaar weer boven de 105% gaat uitkomen. Het bestuur heeft voor deze situatie op 28 september 2011 een crisisplan vastgesteld waarin wordt aangegeven hoe het bestuur ten tijde van een crisis zal handelen. Het crisisplan is opgenomen in bijlage 2 bij deze abtn.

9.7. Continuïteitsanalyse

Periodiek maar minimaal eens in de drie jaar zal aan de hand van een ALM-studie/continuïteitsanalyse het hier beschreven beleid worden getoetst. Aan de hand van de uitkomsten zal onder meer worden beoordeeld of de risico's zich nog binnen aanvaardbare grenzen bevinden, de sturingsmiddelen nog voldoende kracht hebben en de ambitie van het pensioenfonds met betrekking tot het voorwaardelijke toeslagbeleid nog realiseerbaar is. Indien de uitkomsten van de analyse daartoe aanleiding geven zal het beleid worden aangepast.

De bij de continuïteitsanalyse te hanteren veronderstellingen ten aanzien van beleggingsopbrengsten, inkomens- en prijsontwikkeling et cetera (parameters) zullen voorafgaand aan de analyse door het bestuur worden vastgesteld op basis van de dan geldende inzichten. Daarbij zullen de op dat moment geldende wettelijke richtlijnen met betrekking tot de parameters (thans vastgelegd in artikel 23a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen) in acht worden genomen.

Voor akkoord getekend op 14 december 2011

te Tilburg

te Tilburg

L.J. van Kuijck
Voorzitter,

R. van Pommeren
Secretaris

BIJLAGE: VERKLARING INZAKE DE BELEGGINGSBEGINSELEN

Verklaring inzake de beleggingsbeginselen

Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten

Tilburg, 7 april 2010

1. Inleiding

Voor u ligt de ‘Verklaring inzake de beleggingsbeginselen’ (hierna: ‘de verklaring’). Hierin kunt u lezen wat het beleggingsbeleid is van de Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten (hierna: ‘het Pensioenfonds’). Pensioenfondsen zijn volgens de Europese Pensioenrichtlijn verplicht om zo’n verklaring op te stellen. De Europese Pensioenrichtlijn regelt de werkzaamheden van en het toezicht op pensioenfondsen. In Nederland is de richtlijn ook verwerkt in de pensioenwetgeving. Hierdoor zijn de Nederlandse pensioenfondsen voortaan verplicht de verklaring op te nemen in hun zogenaamde Actuariële- en Bedrijfstechnische Nota (ABTN).

Het Pensioenfonds stelt de verklaring op verzoek beschikbaar aan alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Ook is de verklaring terug te vinden op de website van het Pensioenfonds: www.fysiopensioen.nl.

De verklaring geldt met ingang van 1 januari 2010. De verklaring wordt eens in de drie jaar herzien of eerder indien er sprake is van belangrijke wijzigingen in het beleggingsbeleid.

Hoofdstuk 2 gaat over de pensioenregeling en de organisatie van het Pensioenfonds. In hoofdstuk 3 staan we stil bij het beleggingsbeleid. Hoofdstuk 4 gaat over de uitvoering van het beleggingsbeleid.

2. Organisatie en pensioenregeling

A. 2.1 *Organisatie Pensioenfonds*

Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten is een beroepspensioenfonds, een zelfstandige rechtspersoon met een eigen bestuur dat bestaat uit (gewezen) deelnemers in de pensioenregeling dan wel gewezen deelnemers in het genot van een ouderdomspensioen van het Pensioenfonds. De Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten is het pensioenfonds voor iedere fysiotherapeut of heilgymnast-masseur die voldoet aan de vereisten voor het deelnemerschap zoals nader omschreven in het pensioenreglement.

Het Pensioenfonds houdt zich in de eerste plaats bezig met de uitvoering van de pensioenregeling zoals vastgelegd in het pensioenreglement en met het beheren van de pensioengelden.

Wat betreft de uitvoering van de pensioenregeling volgt het Pensioenfonds alle veranderingen op het gebied van pensioenen en sociale zekerheid en speelt het zoveel mogelijk actief in op de behoeften van (gewezen) deelnemers. Daarnaast verzorgt het Pensioenfonds de voorlichting over de pensioenregeling voor deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden.

Wat betreft het beheren van de pensioengelden verwijzen we u naar hoofdstuk 3.

B. 2.2 *Bestuur Pensioenfonds*

Het Pensioenfonds wordt bestuurd door het bestuur bestaande uit acht bestuursleden, die worden gekozen door de Algemene vergadering van de "Deelnemersvereniging Pensioenfonds Fysiotherapeuten" uit de leden van de deelnemersvereniging. Het bestuur is verantwoordelijk voor het beheer van het Pensioenfonds, de uitvoering van de pensioenregeling en het beheer van het belegd vermogen van het Pensioenfonds.

Binnen de kaders van het door het bestuur vastgestelde beleid wordt de uitvoering van het pensioen- en beleggingsbeleid uitbesteed aan externe pensioen- en vermogensbeheerders en maakt het bestuur tevens gebruik van andere externe deskundigen, zoals een actuaris en accountant.

Daarnaast kent het Pensioenfonds een adviesorgaan in de vorm van een deelnemersraad bestaande uit dertig leden.

C. 2.3 *Pensioenfonds en haar deelnemers*

Eind 2010 bestond het totale deelnemersbestand van het Pensioenfonds uit 27.071 deelnemers, waarvan 17.665 deelnemers, 6.866 gewezen deelnemers en 2.540 gepensioneerden.

D. 2.4 *Pensioenregeling*

De pensioenregeling is een uitkeringsregeling in het kader van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Een deelnemer heeft recht op ouderdomspensioen, partnerpensioen/wezenpensioen bij overlijden en onder voorwaarden premievrijstelling bij beroepsarbeidsongeschiktheid. De pensioenregeling staat uitvoerig beschreven in het pensioenreglement en in hoofdlijnen in de ABTN. In de ABTN staat meer informatie over de grondslagen van het Pensioenfonds en samenhang tussen premie-, beleggings- en toeslagenbeleid. De ABTN vindt u op www.fysiopensoen.nl.

De uitvoering van de pensioenregeling en het voeren van de pensioenadministratie is uitbesteed aan Syntrus Achmea Pensioenbeheer N.V.

E. 2.5 Pension Fund Governance

Terzake van het op structurele basis uitbesteden van het pensioenbeheer en vermogensbeheer hanteert het bestuur als uitgangspunt dat het handhaven van een beheerste en integere bedrijfsvoering inclusief maatregelen inzake fraudepreventie door de externe uitvoerders voldoende wordt gewaarborgd en dat de vorm en wijze van deze uitbesteding de verantwoordelijkheid van het bestuur voor de organisatie en beheersing van de uitbestede bedrijfsprocessen en het toezicht daarop niet worden ondermijnd.

Daartoe zijn de afspraken over de uitbestede werkzaamheden vastgelegd in afzonderlijke overeenkomsten en service level agreements (SLA's) tussen het Pensioenfonds en de respectieve externe pensioenbeheerder en vermogensbeheerders. De afzonderlijke overeenkomsten en SLA's zijn zodanig ingericht dat het bestuur te allen tijde inzicht heeft in de wijze van inrichting en uitvoering van de uitbestede werkzaamheden en de daarin door de externe uitvoerder verankerde maatregelen van interne controle en risicobeheersing inclusief de maatregelen gericht op fraudepreventie.

Het bestuur toetst regelmatig of de uitbestede werkzaamheden in overeenstemming met de daartoe in de overeenkomsten en SLA's gemaakte afspraken worden uitgevoerd. Daartoe beschikt het bestuur over door de externe uitvoerders opgestelde maand- en kwartaalrapportages, SLA-jaarrapportages en de uitkomsten van interne en externe audits omtrent de handhaving van de bij de externe uitvoerders getroffen maatregelen inzake een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het bestuur vraagt jaarlijks bij de vermogensbeheerders een verklaring betreffende de naleving van de door DNB en AFM gepubliceerde "Principes voor beheerst beloningsbeleid.

Gedragscodes

Ter voorkoming van belangenverstrengelingen en van misbruik of oneigenlijk gebruik van bij het Pensioenfonds aanwezige informatie heeft het Pensioenfonds een gedragscode opgesteld, welke geldt voor alle bestuursleden van het Pensioenfonds (inclusief de leden van de beleggingscommissie), het verantwoordingsorgaan en de door het bestuur aangewezen personen en instanties.

De controle op naleving van de gedragscode van het Pensioenfonds wordt uitgevoerd door een externe compliance officer.

De directie en medewerkers van de externe pensioenbeheerder en vermogensbeheerders beschikken over een eigen gedragscode die voldoet aan de daartoe door de wettelijke toezichthouders (De Nederlandsche Bank en Autoriteit Financiële Markten) gestelde eisen.

Deskundigheid

Het Pensioenfonds beschikt over een deskundigheidsplan voor haar bestuursleden. Het deskundigheidsplan waarborgt door middel van een deskundigheidsverdeling dat de vereiste deskundigheden evenwichtig en in voldoende mate binnen het bestuur voorhanden zijn en bevat tevens maatregelen tot instandhouding en bevordering van de vereiste deskundigheden van de bestuursleden (inclusief de leden van de beleggingscommissie).

Intern toezicht en verantwoording

Intern toezicht op het bestuur van het Pensioenfonds wordt uitgeoefend door een visitatiecommissie, bestaande uit tenminste drie onafhankelijke deskundigen. Het intern toezicht rapporteert haar bevindingen aan het bestuur. De rapportage van het intern toezicht wordt door het bestuur besproken met het ingestelde verantwoordingsorgaan, waaraan het bestuur jaarlijks verantwoording dient af te leggen over het beleid, de wijze waarop dit is uitgevoerd en de naleving van de principes van goed pensioenfondsbestuur.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit het bestuur van de deelnemersvereniging en twee leden van de verenigingsraad van de deelnemersvereniging.

De bevindingen van het intern toezicht, het oordeel van het verantwoordingsorgaan en de reactie van het bestuur daarop worden vermeld in het eerstvolgende jaarverslag van het Pensioenfonds.

3. Beleggingsbeleid van het pensioenfonds

F. 3.1 Algemeen

Het Pensioenfonds ontvangt pensioenpremies om de pensioenen in de toekomst te kunnen uitkeren. Het Pensioenfonds heeft verplichtingen en ambities, onder andere op het gebied van de pensioenpremie en inflatiecompensatie (voor een uitgebreidere beschrijving hiervan verwijzen wij naar de ABTN). Om die verplichtingen en ambities te kunnen realiseren, heeft het Pensioenfonds verschillende sturingsmiddelen. Een van die middelen is het beleggingsbeleid. Om op de lange termijn voldoende middelen te hebben om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en ambities waar te kunnen maken belegt het Pensioenfonds de premies in aandelen, obligaties, vastgoed en andere beleggingsvormen waarover rendement wordt behaald.

Zulke beleggingen brengen echter ook het risico met zich mee dat de verwachte rendementen niet worden gehaald. Het Pensioenfonds brengt de risico's daarom regelmatig in kaart met een zogenaamde Asset Liability Management-studie (ALM). In een ALM wordt berekend hoe de financiële positie van het Pensioenfonds zich op lange termijn kan ontwikkelen, binnen verschillende economische scenario's.

Op die manier kan het Pensioenfonds de volgende inschattingen maken:

- Hoe groot is het risico dat het Pensioenfonds niet aan haar pensioenverplichtingen kan voldoen?
- Welke ruimte is er nog voor de invulling van de ambities?

Ook de toezichthouder van de pensioenfonds, De Nederlandsche Bank (DNB), speelt een belangrijke rol bij het strategisch beleggingsbeleid. DNB heeft een belangrijk onderdeel van haar regelgeving uitgewerkt in het Financieel Toetsingskader (FTK). Daardoor heeft het risicomangement een veel prominentere rol gekregen binnen het financiële management van een pensioenfonds. Hierbij is het van belang om de risico's in het licht van de integrale balans te bekijken.

DNB beschrijft in haar regelgeving de risico's voor een pensioenfonds. De belangrijkste risico's zijn renterisico, valutarisico, inflatierisico, lang leven risico en het risico van aandelen en vastgoed. DNB beoordeelt regelmatig hoe hoog de risico's zijn en of het Pensioenfonds voldoende buffers heeft om tegenvallende ontwikkelingen te kunnen opvangen. Het Pensioenfonds richt zich daarom ook op het beheersen van deze risico's.

Bij alle beleggingsactiviteiten van het Pensioenfonds gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- het Pensioenfonds hanteert het voorzichtigheidsbeginsel (het vermogen wordt op een zodanige manier belegd dat de veiligheid, kwaliteit en liquiditeit van de middelen voldoende zijn gewaarborgd);
- het vermogen wordt belegd in het belang van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden;

- het vermogensbeheer wordt op deskundige en zorgvuldige wijze uitgevoerd;
- de belegde middelen worden op voldoende wijze gediversifieerd;
- het Pensioenfonds sluit in beginsel geen enkele beleggingscategorie, -techniek of -instrument uit¹.

G. 3.2. Vaststellen beleggingsbeleid

Het bestuur van het Pensioenfonds is eindverantwoordelijk voor het beleggingsbeleid en stelt het strategisch beleggingsbeleid vast en houdt toezicht op de uitvoering ervan. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokkenen bij het beleggingsproces zijn helder gescheiden:

- De beleggingscommissie adviseert het bestuur.
- In de beleggingscommissie zitten vertegenwoordigers van het bestuur, ondersteund door specialisten van de externe vermogensbeheerders en/of derden. De taak van de beleggingscommissie is het voorbereiden en ondersteunen van en adviseren over het financiële management van het Pensioenfonds, alsmede het toetsen van de externe vermogensbeheerders.
- Het beheer van het belegd vermogen van het Pensioenfonds is uitbesteed aan externe vermogensbeheerders, te weten:
 - Syntrus Achmea Vermogensbeheer B.V. (hierna te noemen: SAVB)
 - Grontmij Capital Consultants B.V. (hierna te noemen: GCC)
- SAVB is verantwoordelijk voor het financiële pensioenmanagement en –advies. Dit houdt in:
 - advisering over beleggingstechnische zaken,
 - beleidsondersteuning,
 - coördinatie van werkzaamheden van externe adviseurs,
 - uitvoering van door het bestuur gedelegeerde verantwoordelijkheden zoals: 1) de pensioengelden beleggen binnen de kaders die het bestuur heeft vastgesteld en 2) externe vermogensbeheerders aanstellen en deze monitoren.
- GCC adviseert op het gebied van strategie, beleid, beleggingsbeleid en portefeuilleconstructie vastgoed en infrastructuur. GCC implementeert het door het bestuur vastgestelde beleggingsbeleid betreffende vastgoed en infrastructuur en is verantwoordelijk voor het (dagelijkse) beheer van het vastgoed en infrastructuur.
- SAVB en GCC leggen periodiek verantwoording af aan de beleggingscommissie en het bestuur.
- De deelnemersraad van het Pensioenfonds kan zich uitspreken over het beleggingsbeleid. De deelnemersraad heeft namelijk adviesrecht bij de vaststelling van de jaarrekening, ABTN en beleggingsnota.

¹ Zie verder ook hoofdstuk 4.3

Het bestuur bepaalt in overleg met de externe vermogensbeheerders en adviseurs en de beleggingscommissie welke financiële risico's voor het Pensioenfonds acceptabel zijn. Zij kijkt daarbij naar de ALM studie, regelgeving en algemene uitgangspunten. Centrale doelstelling is om het risico dat niet aan de pensioenverplichtingen kan worden voldaan (risico op onderdekking) te beheersen. Daarna bepaalt het bestuur het strategisch (meerjaren) beleggingsbeleid. De belangrijkste beleggingskeuzes daarbij zijn:

- Welke vermogenscategorieën en soorten financiële instrumenten zijn acceptabel gezien de specifieke situatie van het Pensioenfonds?
- Hoe wordt het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën verdeeld (de zogenaamde normportefeuille)?
- Hoe worden de beleggingen geografisch verdeeld?
- Wat is de ruimte om (tijdelijk) af te wijken van de strategische portefeuille?
- Hoe zijn de financiële risico's te beheersen, ten opzichte van het gewenste niveau (bijvoorbeeld door gebruik te maken van derivaten)?
- Voor welke beleggingstitels gelden eventuele restricties ten aanzien van de kredietwaardigheid?
- Het te voeren valuta- en rentebeleid?

Het bestuur stelt het strategische beleggingsbeleid voor een langere periode vast. Bij grote wijzigingen, in marktomstandigheden of in de situatie van het Pensioenfonds, kan het bestuur het beleid ook tussentijds aanpassen.

H. 3.3 Risicobeleid

Een belangrijk onderdeel van het beleggingsbeleid is het beheersen van beleggingsrisico's. Het Pensioenfonds onderscheidt de volgende beleggingsrisico's:

- Renterisico: het risico dat een rentebeweging de financiële situatie van het Pensioenfonds negatief beïnvloedt. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen. Het renterisico neemt af naarmate de looptijd van de beleggingen meer overeenkomt met de looptijd van de pensioenverplichtingen.
- Aandelen- en vastgoed risico: dit is voornamelijk het koersrisico bij de beleggingen in de verschillende vastgoed- en aandelenmarkten. Door dit risico te lopen wordt een extra rendement gehaald wat het Pensioenfonds gebruikt om aan haar doelstellingen te voldoen. Dit risico wordt beheerst doordat in de uitvoering wordt gezorgd voor een goede selectie van aandelen en spreiding over regio's en sectoren. Met het risico dat uiteindelijk overblijft wordt rekening gehouden in de ALM studie.
- Inflatierisico: het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Inflatie is een wezenlijk onderdeel van ALM-studies, gezien de impact van inflatie op eventuele indexatieverplichtingen. In de ALM-studie is het indexatiebeleid van het Pensioenfonds meegenomen.

- Tegenpartij-/kredietrisico: het risico dat de tegenpartij niet (meer) aan zijn verplichtingen kan voldoen, bijvoorbeeld door liquiditeits- of solvabiliteitsproblemen. Om dit risico te beheersen wordt 80% van de vastrentendewaarde portefeuille alleen in effecten met een “investment grade” kredietwaardigheid belegd. Daarnaast worden transacties over meerdere aanbieders gespreid en wordt in sommige gevallen onderpand vereist. Het resterende deel van de vastrentendewaarde portefeuille, te weten 20%, wordt belegd in effecten met een non-investment grade rating. De risico's worden hier gespreid door zoveel als mogelijk gebruik te maken van een multi-manager benadering.
- Liquiditeitsrisico: het risico dat een positie niet tijdig tegen een redelijke prijs kan worden geliquideerd. Dit risico wordt beheerst door de beleggingsportefeuille op 'een zodanige manier in te richten dat het naar verwachting aan de liquiditeitsbehoefte van het Pensioenfonds kan voldoen. Daarom is bijvoorbeeld een groot deel van de portefeuille belegd in effecten die worden verhandeld op openbare gereguleerde markten. Ook zijn eisen gesteld aan de minimale marktkapitalisatie van effecten.
- Valutarisico: het risico dat wisselkoersschommelingen de waarde van een belegging beïnvloeden. Dit risico is voor het Pensioenfonds beperkt, aangezien het valutarisico voor een aanzienlijk gedeelte wordt afgedekt. Voor de beleggingen die zijn genoteerd in US Dollars wordt een beleid gevoerd waarbij 75% van het dollarrisico wordt afgedekt.
- Operationele risico's: het Pensioenfonds beheerst operationele risico's zoveel mogelijk door in de uitbestedingsovereenkomsten en SLA's eisen te stellen aan haar dienstverleners terzake van de beheersing van processen en procesrisico's, integrale bedrijfsvoering etc. (zie hoofdstuk 2.5).

I. 3.4 Beleggingsrichtlijnen

Aansluitend op de ALM-studie wordt gebruik gemaakt van een 'portefeuilleconstructie'-model, waarbij wordt onderzocht of binnen het beschikbare risicobudget het rendement-/risicoprofiel van de ALM-uitkomst kan worden verbeterd. Hieruit volgt de (norm) verdeling van het te beleggen vermogen over de verschillende categorieën en regio's. In de beleggingsrichtlijnen wordt vastgelegd binnen welke grenzen de externe vermogensbeheerder het belegd vermogen dient te beheren. In vervolg op de ALM-studie wordt momenteel voor het Pensioenfonds een portefeuilleconstructie-studie uitgevoerd. De beleggingsrichtlijnen voor het Pensioenfonds in 2011 zijn in hoofdlijnen:

Strategische Portefeuille en bandbreedtes

Beleggingscategorie	Normgewichten 2010
Aandelen	20,0%
Alternatives	15,0%
Vastgoed	20,0%
Vastrentende waarden	45,0%
Liquiditeiten	0,0%

Totaal	100,0%

Naast bovengenoemde verdeling staan in de beleggingsrichtlijnen verdere beleggingsinstructies over de manier waarop door de externe vermogensbeheerders dient te worden belegd. Deze instructies kunnen variëren per categorie, regio en externe operationele vermogensbeheerder.

De beleggingsrichtlijnen gelden als een mandaat. Ze geven aan hoe de externe vermogensbeheerder het beleggingsbeleid dient uit te voeren. Het doel van het beleggingsbeleid van het Pensioenfonds is: de beleggingsresultaten binnen de vastgestelde grenzen optimaliseren, zodat zij op de lange termijn aan de verplichtingen en ambities van het Pensioenfonds kan voldoen.

3.5 Jaarlijkse update: optimalisatie beleggingsbeleid

Het bestuur evalueert de beleggingsrichtlijnen tenminste jaarlijks. Ieder jaar wordt een beleggingsplan opgesteld waarin, voor zover nodig, voorstellen worden gedaan voor aanpassing van de richtlijnen. De beleggingscommissie bereidt in overleg met de externe vermogensbeheerders dit beleggingsplan voor. In dit beleggingsplan staat ook hoe het strategisch beleggingsbeleid er voor het betreffende jaar uitziet, rekening houdend met gewijzigde marktomstandigheden, marktverwachtingen of veranderingen in de situatie van het Pensioenfonds.

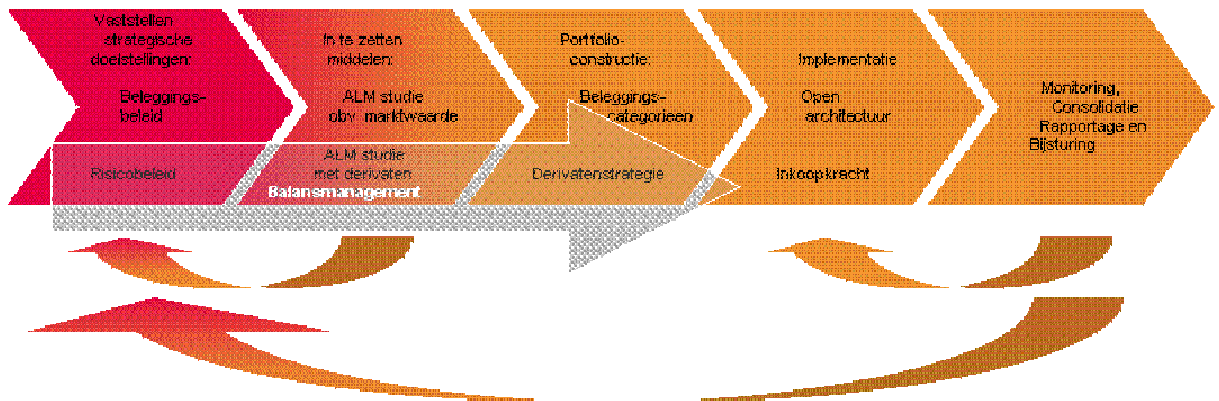
Het beleggingsplan dient als richtlijn voor het betreffende jaar: hoe vullen we de beleggingsportefeuille in en hoe stellen we de bandbreedte per beleggingscategorie vast? Zijn de veranderingen in de situatie van het Pensioenfonds of de markt aanzienlijk, dan kan het bestuur besluiten om tussentijds een nieuwe ALM uit te voeren. Ook bij ingrijpende ontwikkelingen tijdens het jaar zal het bestuur de beleggingsrichtlijnen opnieuw bekijken en updaten. Er is sprake van een continu proces.

II. 4. Uitvoering

4.1 Uitbesteding Beleggingsbeleid

Het financiële pensioenmanagement en -advies is door het bestuur uitbesteed aan SAVB waarbij gebruik wordt gemaakt van Financieel Pensioen Management (FPM). De FPM-dienstverlening houdt in dat het bestuur wordt geadviseerd en ondersteund bij beslissingen over:

- Strategie.
- Risicobeleid / Balansmanagement.
- Beleggingsbeleid.
- Portefeuilleconstructie.

Hierbij hoort ook het beoordelen en selecteren van externe operationele vermogensbeheerders. Het bestuur heeft voor die beoordeling kaders en objectieve criteria vastgesteld. Daarbij kunt u denken aan de stijl van de manager, performance, omvang en kosten.

De keuze om het operationele vermogensbeheer al dan niet door een of meerdere externe vermogensbeheerders te laten uitvoeren vindt altijd plaats tegen de achtergrond van rendementsoptimalisatie binnen risico's die aanvaardbaar worden geacht.

Met betrekking tot de beleggingen in direct en indirect niet-beursgenoteerd vastgoed is het portefeuillemanagement- en advies uitbesteed aan GCC. GCC adviseert en ondersteunt het bestuur terzake van het strategische en jaarlijkse beleggingsplan vastgoed en implementeert het beleggingsproces binnen de kaders van het door het bestuur vastgestelde beleggingsplan vastgoed en de beleggingsrichtlijnen. Daarnaast is GCC verantwoordelijk voor het (dagelijkse) beheer van het indirect niet-beursgenoteerd vastgoed evenals voor de aansturing en monitoring van door GCC aangestelde property managers die belast zijn met het dagelijkse beheer van het direct vastgoed (waaronder begrepen het technische, commercieel en administratief beheer en huurincasso). Ook de infrastructuur portefeuille wordt door GCC beheerd.

Met SAVB en GCC zijn zodanige uitbestedingsovereenkomsten en SLA's gesloten dat het Pensioenfonds over voldoende beoordelings- en controlemechanismen beschikt om uitbestedingsrisico's te beheersen. De beleggingscommissie houdt daarop toezicht, rapporteert aan het bestuur en stuurt indien nodig bij.

4.2 Rapportage en verantwoording

In opdracht van het bestuur wordt de hele beleggingsportefeuille geadmistreerd en geconsolideerd door SAVB, inclusief de noodzakelijke afstemmingen met externe partijen, zoals de custodian.

Het Pensioenfonds waardeert haar bezittingen op dagbasis tegen actuele waarde, waarbij indien mogelijk de beurswaarde wordt gehanteerd. Als beleggingen niet tegen actuele waarde kunnen worden gewaardeerd, bijvoorbeeld vanwege illiquiditeit, worden deze beleggingen gewaardeerd tegen algemeen geaccepteerde waarderinggrondslagen (aan de hand van toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen een bepaalde factor, waarbij rekening is gehouden met het risicoprofiel en de resterende looptijd).

De externe vermogensbeheerders rapporteren en informeren periodiek het bestuur, zowel schriftelijk als mondeling in de bestuursvergadering over de resultaten en ontwikkelingen in de beleggingsportefeuille. In de SLA's is vastgelegd aan welke eisen de (standaard) maand- en kwartaalrapportages moeten voldoen. Aan de hand van deze rapportages kunnen het bestuur en de beleggingscommissie toezicht uitoefenen en indien nodig bijsturen.

4.3 Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Het pensioenfonds voor de Fysiotherapeuten heeft een verantwoord beleggingsbeleid ontwikkeld. Het pensioenfonds hanteert hier voor de uitgangspunten van de Global Compact van de Verenigde Naties. Het pensioenfonds onderschrijft de instrumenten van engagement, corporate governance en uitsluiting. Daarbij kiest het fonds ervoor, om waar mogelijk, niet te beleggen in producenten van controversiële wapens.

Bij het selecteren van nieuwe beleggingen (of fondsen) zal rekening worden gehouden met de uitgangspunten van het verantwoord beleggen beleid van het pensioenfonds.

Het verantwoord beleggingsbeleid is van toepassing op de discretionaire beleggingsmandaten. Vooralsnog houdt dit in dat het uitsluitingbeleid wordt toegepast op het Euro Investment Grade mandaat.

De governance van de beursgenoteerde vennootschappen is de laatste jaren verbeterd. Dit komt door de Code Tabaksblat (2004) en nieuwe wetgeving. Bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen houden daardoor beter rekening met de belangen van de aandeelhouders. In de Code Tabaksblat staat onder meer de verantwoordelijkheid van institutionele beleggers beschreven.

Op 20 december 2005 heeft de Monitoring commissie gerapporteerd dat Institutionele Beleggers de code Tabaksblat slechter naleven dan ondernemingen. Dit betekent dat aandeelhouders nog onvoldoende gebruikmaken van hun stemrecht.

Een aanzienlijk deel van de aandelenportefeuille van het Pensioenfonds wordt belegd in de beleggingsinstellingen van Russell Investments. Deze beleggingsinstellingen voeren een actief

aandeelhoudersbeleid en gebruiken het stemrecht ter behartiging van de belangen van de participanten, waaronder het Pensioenfonds.

Ondersteuning wordt daarbij verkregen door het bureau Institutional Shareholders Services (ISS). ISS bereidt een stemadvies voor op basis van een standaard Corporate Governance code. Deze code bevat naast een aantal algemene principes die in elke markt gelden, ook specifieke principes per land.

Op de website van het Pensioenfonds kunt u lezen wat het stemgedrag van het Pensioenfonds is.² Ook doet het Pensioenfonds verslag van het stemgedrag in het jaarverslag.

4.4 Kernactiviteiten

Het Pensioenfonds beperkt zich tot activiteiten in verband met pensioen en werkzaamheden die daar verband mee houden, waardoor deze in lijn zijn met de specifieke taakopdracht en de daarmee samenhangende wettelijk geregelde bijzondere positie die het Pensioenfonds heeft.

² best practice bepaling IV.4.1. Institutionele beleggers publiceren jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursgenoteerde vennootschappen

Bijlage: Crisisplan

INLEIDING

DNB heeft het pensioenfonds gevraagd om een financieel crisisplan op te stellen. Een financieel crisisplan is een beschrijving van maatregelen die een bestuur van een pensioenfonds op korte termijn effectief zou kunnen inzetten, indien in korte tijd de dekkingsgraad zich zeer snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt. Het financieel crisisplan dient te worden opgenomen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN).

1. ELEMENTEN VAN EEN CRISISPLAN

In een crisisplan moet worden ingegaan op de volgende elementen:

- Wanneer is er naar de mening van het pensioenfonds sprake van een crisis.
- Bij welke ondergrens qua dekkingsgraad kan het fonds nog herstellen zonder korten.
- Welke maatregelen heeft het pensioenfonds ter beschikking in geval van een crisis.
- Hoe realistisch is de inzet van deze maatregelen.
- Wat is het verwachte financiële effect van de inzet van deze maatregelen.
- Hoe is bij deze maatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging.
- Op welke wijze wordt er met belanghebbenden gecommuniceerd en wanneer.
- Hoe is het besluitvormingsproces vormgegeven.
- Op welke wijze wordt het crisisplan jaarlijks getoetst.

2. CRISISPLAN VAN STICHTING PENSIOENFONDS VOOR FYSIOTHERAPEUTEN

Hierna wordt door het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten (SPF) achtereenvolgens ingegaan op de genoemde elementen van een crisisplan, om zo te komen tot een crisisplan voor SPF. Dit crisisplan wordt in concept vóór 20 mei 2011 ingediend bij DNB en op 17 juni 2011 met DNB besproken.

2.1 WANNEER IS ER SPRAKE VAN EEN CRISIS

Het pensioenfonds voert de beroepspensioenregeling uit voor fysiotherapeuten. Uitgangspunt van de financiële opzet van de pensioenregeling is dat er voldoende middelen in het pensioenfonds aanwezig zijn om alle opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten door middel van toeslagen jaarlijks met ten minste 3% te kunnen verhogen.

Dit uitgangspunt wordt vormgegeven door in de premiestelling rekening te houden met deze toeslagambitie van ten minste 3% per jaar. Voorts wordt een deel van de toeslagambitie vormgegeven door de toezegging van een onvoorwaardelijke toeslag van 2% per jaar. De extra toeslag van ten minste 1% per jaar dient te worden gefinancierd uit beleggingsrendementen, die het pensioenfonds op haar beleggingen weet te behalen.

Het is een pensioenregeling van, voor en door fysiotherapeuten en het bestuur realiseert zich dat de premies door de deelnemers zelf zijn verschuldigd en dat er geen werkgever is die eventueel bij kan springen.

Het pensioenfonds heeft daarom de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Het streven naar zo veel mogelijk zekerheid om in totaal jaarlijks een toeslag van ten minste 3%-punt per jaar te kunnen geven.
- Het met zoveel mogelijk zekerheid garanderen van de nominale pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten, inclusief de onvoorwaardelijke toeslagen van 2%-punt per jaar.

Voor de jaarlijks door het bestuur toe te kennen toeslagen geldt de volgende leidraad:

- Indien en zolang het vermogen van het pensioenfonds toereikend is voor een toekomstige totale toeslag van minder dan 2,2%-punt per jaar, wordt alleen de onvoorwaardelijke toeslag van 2%-punt toegekend.
- Indien en zolang het vermogen van het pensioenfonds toereikend is voor een toekomstige totale toeslag van 2,2%-punt per jaar of meer, maar minder dan 4,25%-punt per jaar, wordt een toeslag van 3%-punt toegekend (inclusief de onvoorwaardelijke toeslag van 2%-punt).
- Indien en zolang het vermogen van het pensioenfonds toereikend is voor een totale toekomstige toeslag van 4,25% per jaar of meer, worden volgens een getrapte methodiek extra toeslagen toegekend.

Bij het huidige beleid van 2%-punt onvoorwaardelijke toeslagen komt de grens waarboven extra voorwaardelijke toeslagen kunnen worden toegekend ongeveer overeen met een nominale dekkingsgraad (inclusief 2%-punt onvoorwaardelijke toeslagen) van 150%.

Bij het huidige beleid van 2%-punt onvoorwaardelijke toeslagen komt de grens waaronder geen voorwaardelijke toeslagen worden toegekend ongeveer overeen met een nominale dekkingsgraad (inclusief 2%-punt onvoorwaardelijke toeslagen) van 105%.

Naar de mening van het bestuur is derhalve sprake van een crisis als de nominale dekkingsgraad (inclusief 2%-punt onvoorwaardelijke toeslagen) van het pensioenfonds onder de ca. 105% daalt en het er naar uitziet dat dit gedurig zal zijn. Onder gedurig verstaat het bestuur de situatie, waarin redelijkerwijze niet verwacht mag worden dat de dekkingsgraad van het pensioenfonds binnen een periode van 3 jaar weer boven de 105% gaat uitkomen.

2.2. BIJ WELKE ONDERGRENS QUA DEKKINGSGRAAD KAN HET FONDS NOG HERSTELLEN ZONDER KORTEN

Het minimaal vereist eigen vermogen komt voor het pensioenfonds uit op 4,1%. De minimaal vereiste nominale dekkingsgraad (inclusief 2%-punt onvoorwaardelijke toeslagen) is derhalve gelijk aan 104,1%.

Uit het dekkingsgraadsjabloon bij het in maart 2009 ingediende herstelplan blijkt dat een autonome herstelkracht mag worden verwacht van ca. 1,3%-punt dekkingsgraad per jaar. Althans bij een dekkingsgraad hoger dan ca. 105%. Bij een dekkingsgraad hoger dan ca. 105% wordt in beginsel een voorwaardelijke toeslag toegekend van 1%-punt. Bij een dekkingsgraad lager dan ca. 105% wordt geen voorwaardelijke toeslag toegekend en in dat geval mag dus een autonome herstelkracht worden verwacht van ca. 2,3%-punt per jaar. Globaal te splitsen in 0,8%-punt herstelkracht per jaar uit premies en 1,5%-punt herstelkracht per jaar uit overrendement. Op basis van de bij het herstelplan gehanteerde parameters is over een termijn van 3 jaar gemeten sprake van een te verwachten herstelkracht van ca. 7%-punt dekkingsgraad.

In het herstelplan is uitgegaan van een gemiddeld (meetkundig) beleggingsrendement van 5,4% en van de rentetermijnstructuur (rts) ultimo 2008. Gegeven de huidige beleggingsmix en de in de laatste, in april 2011 afgeronde ALM studie gehanteerde economische verwachtingen ligt het gemiddeld te verwachten (meetkundig) beleggingsrendement wat hoger dan 5,4%. De risicovrije marktrente (rts) ultimo 2010 laat zich goed vergelijken met die van ultimo 2008. Het herstel uit overrendement zou dus wat hoger kunnen zijn dan de 1,5%-punt per jaar uit het herstelplan. Wordt uitgegaan van een herstel uit overrendement van 2% per jaar in plaats van 1,5%, dan stijgt de herstelkracht over een termijn van 3 jaar gemeten van ca. 7%-punt dekkingsgraad naar ca. 8,5%-punt dekkingsgraad.

Het bovenstaande betekent dat bij de wettelijke hersteltermijn van 3 jaar de kritische ondergrens waarbij het pensioenfonds niet meer autonoom kan herstellen bij een dekkingsgraad van 95% à 96% (104,1% - 8,5%) zal liggen.

Bij een lagere dekkingsgraad dan deze ondergrens mag normaliter niet worden verwacht, dat het pensioenfonds kan herstellen uit de situatie van dekkingstekort zonder nadere maatregelen te

nemen. Het verhogen van de premie is naar de mening van het pensioenfonds geen realistische optie. Het nemen van nadere maatregelen betekent in deze situatie voor het pensioenfonds dat naar verwachting rechten gekort moeten gaan worden. Bij het pensioenfonds specifiek vormgegeven door verlaging van de onvoorwaardelijke toeslagen.

2.3. WELKE MAATREGELEN HEEFT HET PENSIOENFONDS TER BESCHIKKING IN GEVAL VAN EEN CRISIS

Uiteraard is het van groot belang om te voorkomen dat het pensioenfonds in een crisissituatie terecht komt. Daarom wordt periodiek via ALM studies getoetst of premiebeleid, toeslagbeleid en beleggingsbeleid nog voldoende robuust zijn vormgegeven. Hierbij wordt het beleid getoetst binnen verschillende economische hoofdsenario's en ook varianten van toeslagbeleid en beleggingsbeleid worden nader onderzocht. Uit de laatste ALM studie bleek dat het huidige beleid nog steeds als robuust kan worden beschouwd. Robuust in het licht van de doelstellingen van het pensioenfonds:

- Het streven naar zo veel mogelijk zekerheid om in totaal jaarlijks een toeslag van ten minste 3%-punt te kunnen geven.
- Het met zoveel mogelijk zekerheid garanderen van de nominale pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten, inclusief de onvoorwaardelijke toeslagen van 2% per jaar.

In het kader van deze doelstellingen wordt het renterisico en het valutarisico voor een groot deel afgedekt door het pensioenfonds.

Mocht het pensioenfonds toch in een crisissituatie terecht komen, dan heeft het pensioenfonds in beginsel de volgende maatregelen ter beschikking:

- Het achterwege laten van de toekenning van voorwaardelijke toeslagen.
- Het verhogen van de door de deelnemers verschuldigde bijdragen.
- Het korten van rechten; bij het pensioenfonds specifiek vormgegeven door verlaging van de onvoorwaardelijke toeslagen.

Het bestuur ziet een wijziging van het beleggingsbeleid of een keuze om de pensioenregeling onder te brengen bij een verzekeringsmaatschappij niet als middelen om een crisis te bezweren.

2.4. HOE REALISTISCH IS DE INZET VAN DEZE MAATREGELEN

De leidraad van het toeslagbeleid houdt al rekening met het achterwege laten van voorwaardelijke toeslagen bij een dekkingsgraad lager dan ca. 105%. Deze maatregel is dus realistisch.

Het verhogen van de door de deelnemers verschuldigde bijdragen acht het bestuur geen realistische maatregel. Een verhoging van de bijdragen levert nauwelijks een bijdrage aan het herstel van de dekkingsgraad, want om een herstel van 1% dekkingsgraad te bewerkstelligen zouden de door de deelnemers verschuldigde bijdragen met ruim 30% verhoogd moeten worden.

Het korten van de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten is een realistische maatregel. Deze maatregel is als noodclausule door het pensioenfonds in de ABTN opgenomen. De noodclausule komt op het volgende neer:

Indien het eigen vermogen van het pensioenfonds gedurende een ononderbroken periode van 3 kalenderjaren minder is dan 5% van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV), wordt het percentage van de toekomstige onvoorwaardelijke toeslag verlaagd. Door verlaging van de toekomstige onvoorwaardelijke toeslag neemt de VPV af en het eigen vermogen toe. Het percentage van de toekomstige onvoorwaardelijke toeslag wordt tot een zodanig niveau lager dan 2% verlaagd, dat het eigen vermogen precies gelijk is aan 5% van de afgenomen VPV.

In door het bestuur van het pensioenfonds te bepalen zeer bijzondere omstandigheden kan de periode van 3 kalenderjaren worden ingekort en de noodclausule eerder worden toegepast. Hierbij moet gedacht worden aan een aaneengesloten periode van drie kwartalen waarin de dekkinggraad zich onder de 95% bevindt en er geen zicht is op herstel.

2.5. WAT IS HET VERWACHTE FINANCIËLE EFFECT VAN DE INZET VAN DEZE MAATREGELEN

Het achterwege laten van de voorwaardelijke toeslagen voorkomt een jaarlijkse daling van de dekkinggraad met ca. 1%. Of met andere woorden: Door het achterwege laten van de voorwaardelijke toeslagen kan in een situatie van dekkingstekort optimaal worden geprofiteerd van de autonome herstelkracht van de dekkinggraad uit premies en overrendement. Verwacht mag worden dat deze herstelkracht uit premies en overrendement gelijk is aan ca. 2,8%-punt per jaar.

Als gezegd dienen de bijdragen van de deelnemers met ruim 30% te worden verhoogd om een stijging van de dekkinggraad met 1%-punt te bewerkstelligen en deze maatregel is daarom niet realistisch.

Het verwachte financiële effect van de toepassing van de noodclausule blijkt uit het volgende overzicht, uitgaande van de contante waarde pensioenverplichtingen (kasstromen) op basis van de rentetermijnstructuur ultimo 2010.

Verwacht financieel effect verlaging onvoorwaardelijke toeslag (noodclausule)

Aanwezige dekkinggraad	Onvoorwaardelijke toeslag		Nieuwe dekkinggraad	Toename dekkinggraad
	Voor verlaging	Na verlaging		
105%	2,0%			
95%	2,0%	1,5%	105%	10%
86%	2,0%	1,0%	105%	19%

Verwacht financieel effect verlaging onvoorwaardelijke toeslag (noodclausule)

	Onvoorwaardelijke toeslag				
78%	2,0%	0,5%	105%	27%	
71%	2,0%	0,0%	105%	34%	

Ter toelichting:

Als de aanwezige dekkingsgraad bijvoorbeeld is gedaald naar 86%, dan stijgt de dekkingsgraad weer met 19% naar 105% als de onvoorwaardelijke indexatie met 1%-punt wordt verlaagd van 2% naar 1%.

Een dergelijke sterke daling van de dekkingsgraad kan uiteraard heel goed het gevolg zijn van een substantiële daling van de rentetermijnstructuur (rts). Wat dat betreft kan worden opgemerkt dat de herstelkracht van het verlagen van de onvoorwaardelijke toeslag groter wordt bij een lagere gemiddelde marktrente (rts). Zo zal bij een halvering van de rente bij alle looptijden van de rts ultimo 2010 de herstelkracht van een 1%-punt lagere onvoorwaardelijke toeslag bij een dekkingsgraad van 86% geen 19% zijn, maar 22%. Dat werkt op zich voor het pensioenfonds de goede kant op. Naarmate de gemiddelde marktrente (rts) daalt ten opzichte van die van ultimo 2010 neemt de herstelkracht van het verlagen van de onvoorwaardelijke toeslag toe.

In het eventuele, normaliter academische, geval dat de onvoorwaardelijke toeslag als gevolg van het één of meerdere malen toepassen van de noodmaatregel gelijk is aan 0% en de dekkingsgraad vervolgens op enig moment onder 105% daalt, zal het pensioenfonds wederom een kortetermijnherstelplan indienen bij DNB. Uit dit plan zal dienen te blijken, op welke wijze het pensioenfonds naar verwachting binnen een termijn van 3 jaar uit de situatie van dekkingstekort zal geraken.

Bij een dekkingsgraad van 95% à 96% of hoger zal waarschijnlijk tijdig herstel mogelijk zijn uit premiebetaling en overrendement (autonoom herstel). Bij een lagere dekkingsgraad dan 95% à 96% is de kans groot, dat het pensioenfonds gebruik zal moeten maken van het daadwerkelijk verlagen van opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten (herstel door afstempelen).

2.6. HOE IS BIJ DEZE MAATREGELEN REKENING GEHOUDEN MET EVENWICHTIGE BELANGENAFWEGING

Het achterwege laten van de voorwaardelijke toeslagen bij een dekkingsgraad lager dan ca. 105% past geheel bij de aard en de opzet van het pensioenfonds en de pensioenregeling. De opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten worden jaarlijks op gelijke wijze met voorwaardelijke toeslagen verhoogd. Er is dus sprake van evenwichtige belangenafweging

als het achterwege laten van voorwaardelijke toeslagen eveneens op gelijke wijze geschiedt voor wat betreft de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten.

Het verhogen van de bijdragen van de deelnemers is niet alleen geen realistische optie, maar zou naar de mening van het pensioenfonds ook leiden tot een onevenwichtige belangenafweging. Deelnemers zouden dan bij een dekkinggraad lager dan ca. 105% geconfronteerd worden met het achterwege blijven van de voorwaardelijke toeslagen en met een premieverhoging. Deelnemers zouden op die manier meer dan evenredig bijdragen aan het herstel van de dekkinggraad.

De noodclausule verlaagt het percentage onvoorwaardelijke toeslag voor alle deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden in gelijke mate. De toeslagambitie van in totaal 3% toeslag wijzigt daardoor uiteraard niet. Er vindt slechts verschuiving plaats van onvoorwaardelijk toeslagbeleid naar voorwaardelijk toeslagbeleid. Vanuit de aard en de opzet van het pensioenfonds en de pensioenregeling, gebaseerd op de gedachte “van, voor en door fysiotherapeuten”, is er bij de toepassing van de noodmaatregel naar de mening van het pensioenfonds sprake van evenwichtige belangenafweging.

Het pensioenfonds kent de vrijwillige keuzemogelijkheid om bij pensionering de conform de ambitie verwachte toekomstige toeslagen van 3% per jaar om te zetten in een hogere direct ingaand pensioen. Deze omzetting (conversie) geschiedt op basis van actuariële equivalentie. Bij keuze voor deze conversie worden de toekomstige toeslagen in enig jaar met 3%-punt verlaagd. Is de toegekende toekomstige toeslag in enig jaar minder dan 3%, dan betekent dit voor pensioengerechtigden met geconverteerde rechten een feitelijke verlaging van het ingegane pensioen. Vanwege de vrijwilligheid van de keuzemogelijkheid en de actuariële equivalentie is naar de mening van het bestuur van het pensioenfonds ook voor wat betreft deze pensioengerechtigden sprake van evenwichtige belangenafweging bij toepassing van de noodmaatregel.

Naar de mening van het bestuur van het pensioenfonds is het gegeven de aard en de opzet van de pensioenregeling dan ook niet nodig om bij het toepassen van de noodclausule onderscheid te maken naar deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden, dan wel naar leeftijdscohorten. Hetzelfde geldt voor het eventueel verlagen (afstempelen) van opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten.

2.7. OP WELKE WIJZE WORDT ER MET BELANGHEBBENDEN GECOMMUNICEERD EN WANNEER

Jaarlijks worden de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden via de Deelnemersraad, de periodieke uitgave FysioPensioenActueel en de website van het pensioenfonds tijdig geïnformeerd over het bestuursbesluit inzake de toeslagverlening per 1 januari van het volgende jaar.

Op de website van het pensioenfonds staan alle formele documenten van het pensioenfonds, zoals statuten, pensioenreglement, ABTN, jaarverslagen, voorwaardelijkheidsverklaring en

herstelplan. Deze formele documenten zijn voor ieder bezoeker aan de website te vinden, te raadplegen en af te drukken.

Het pensioenfonds informeert de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden regelmatig via haar website over actuele ontwikkelingen, waaronder de actuele dekkingsgraad. Ook communiceert het pensioenfonds met haar achterban via periodieke toezending van de FysioPensioenKrant en van FysioPensioenActueel. Deze uitgaven staan ook op de website, evenals de verkorte jaarverslagen van het pensioenfonds. Ook deze communicatie uitingen zijn op de website voor iedereen te vinden, te raadplegen en af te drukken.

Dat opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten in uiterste instantie kunnen worden gekort, is opgenomen in artikel 24 van het pensioenreglement. Daarin staat ook dat het pensioenfonds de betrokkenen schriftelijk informeert over een dergelijke korting. De noodclausule in de ABTN is de concrete invulling van deze kortingsbepaling in het pensioenreglement.

Voorafgaand aan de toepassing van de noodclausule heeft het bestuur van het pensioenfonds uiteraard de Deelnemersraad en het bestuur van de Pensioenvereniging reeds tijdig en uitbereid geïnformeerd. Voorts zal in deze situatie tijdige en uitgebreide communicatie en toelichting plaatsvinden naar deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden via de website, FysioPensioenActueel en/of de FysioPensioenKrant.

De deelnemers en gewezen deelnemers kunnen via de op de website aanwezige pensioenplanner direct de gevolgen van de toepassing van de noodclausule voor hun individuele pensioenaanspraken beoordelen.

De ambitie, het realiseren van minimaal 3% toeslagverlening, is bij het bestuur leidend. Of dit wordt toegekend als voorwaardelijke of onvoorwaardelijke toeslag is voor het bestuur van ondergeschikt belang. Het is daarom niet vanzelfsprekend dat een eventueel toegepaste noodmaatregel bij herstel van de dekkingsgraad wordt teruggedraaid.

Het pensioenfonds heeft de communicatie rondom en met betrekking tot de toepassing van de noodclausule in het communicatieproces verankerd.

2.8. HOE IS HET BESLUITVORMINGSPROCES VORMGEGEVEN

Besluiten kunnen door het bestuur worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen, waarbij ten minste driekwart van de bestuursleden aanwezig moet zijn. Dit besluitvormingsproces, gehoord de Deelnemersraad, geldt ook voor besluiten over de jaarlijkse voorwaardelijke toeslag en voor een eventueel besluit om de noodclausule toe te passen.

Het dagelijks beleid van het pensioenfonds wordt intensief beoordeeld door het dagelijks bestuur van het pensioenfonds. Het dagelijks bestuur is daarom bij uitstek in de positie om tijdig een dreigende crisissituatie te signaleren. Omdat het bestuur zeer frequent vergadert, kan het voltallige bestuur vervolgens in voorkomend geval als crisisteam optreden.

De deelnemersraad van het pensioenfonds heeft over het pensioenreglement en over de ABTN positief advies uitgebracht en dus ook over de in het pensioenreglement opgenomen

kortingsbepaling en de – als uitwerking daarvan - in de ABTN opgenomen noodclausule. Desalniettemin zal het bestuur de deelnemersraad raadplegen, indien zij voornemens is de noodclausule te gaan toepassen. Dit laatste geldt ook voor het raadplegen van het bestuur van de Pensioenvereniging.

2.9. OP WELKE WIJZE WORDT HET CRISISPLAN JAARLIJKS GETOETST

Het crisisplan van het pensioenfonds is feitelijk al opgenomen in de ABTN in de vorm van de leidraad voor het toeslagbeleid en de noodclausule. De ABTN wordt periodiek door het pensioenfonds geëvalueerd en zo nodig aangepast. Ook worden premiebeleid, toeslagbeleid en beleggingsbeleid periodiek getoetst aan de hand van ALM studies. Voorts heeft het pensioenfonds als beleid afgesproken om jaarlijks alle risico's van het pensioenfonds te evalueren aan de hand van FIRM. De jaarlijkse toetsing van het crisisplan zal bij deze evaluatie worden meegenomen.

Ten slotte zal de effectiviteit van het crisisplan worden beoordeeld, nadat zich een crisis heeft voorgedaan en het crisisplan ten uitvoer is gebracht.

Vastgesteld te Tilburg op 27 juli 2011